Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера дениз • ШИНАРА, 31 октябрь, 1978 шу. • № 130 (5950). • Мах 2 кепиг.

Сийлахь-боккхача Октябра накъадолхаш

Цар календара тIа — 1979 шу

Сийлахь - боккхача Октябра 61 шу дузача цlей сийна къахьегама вахте эттача Нохч - ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-7 гIишлонхоша шоай низаца гIишлон-монтажни балхаш дара итт бетта план укх шера 5 октябре кхоачашъяьй. Ер бутт бовлехьа планагIа лаьрхIачул совгIа кхоачашдергда 131 эзар сома маьха гIишлон-монтажни балхаш. ИттлагIча октябре дениз тIабоагIача бетта календарагIа генподрядагIа гIишлон балхаш деш я СМУ-7 коллектив. ЦхьоалагIча ноябрга кхачалехьа итт бетта заданел совгIа генподрядагIа кхоачашде лерхI цо 221 эзар сома маьха гIишлон-монтажни балхаш, къахьегама овсарле лакхъяра план 2,6 процент тIехкхоачашъяьй, соахка укх хана хинначул цаIн ахи процент лакхъяьй из. Планал совгIа мел даь гIишлон-монтажни балхаш къахьегама овсарле лакхъяра чотах даьд. ГIишлон-монтажни балхашка дIадодар лохдарах, гIишлон материалаш, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоярах паччахьалкхенна пайда бара задани 122,3 процент кхоачаш а еш, 104 эзар сома пайда баьб. Из хул планагIа лаьрхIачул совгIа 19 эзар сом дукхагIа.

СМУ-7 коллективе дукха бригадаш я дог гIоздоаха толамаш доахаш хадданза социалистически яхье хьалха латташ. Царех я кхаь шера план ханал дукха хьалха кхоачаш а яь, тIадоагIача шера сентябрь бетта чотах къахьегаш йола Никишин Юрий Федоровича кулгалдеча гIишлонхой комплексни бригада коллектив, 1979 шера январь бетта календарагIа къахьегаш я Панков Евгений Александрович керте латтача плотникий бригадеи Шляхтин Виктор Ивановича кулгалдеча отделочникий бригадеи. Овсаре къахьегарал совгIа шоаш чакх мел доаха гIишлон-монтажни балхаш дикеи тIехдикеи мара хилийтац цар.

Б. КОСТОЕВ.

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГ

Сийлахьча Октябра 61 шу дизарга КПСС ЦК даьча ТIахьехамаша хьинар айдаьча «Южэнерготеплоизоляция» комбината Грозненски участка изолировщикий коллективо 20 октябре толамца кхоачашйир дерригача технико-экономически хьокхамех йола итт бетта план.

Дукха теплоизоляционни балхаш даьд цар «Грозэнерго» районни энергетически управлене теплоэлектроцентралашка.

Уж дика хьокхамаш даьхад ерригача производственни звеной болх лерттIа вIашта тIехьбаькха хиларах.

Производстве хьалха латташ хьабоагIа изолировщикаш Асуева Зура, Гайрбекова Малика, Гапаева Марет, Судоргина Нина, иштта кхыбараш. Х. СУРУДЖАНЦ.

Назрановски районе дика йовзаш я «40 лет Октября» яхача совхоза хьажкIаш лелаеча звеной звеньевой Кодзоев Бахьауддина цIи.

Къахьегама ЦIеча Байракхеи «Знак Почета» яхачеи ордений кавалера Российски Федераце дикагIбарех волча хьажкIаш лелаечун нйслагIча пятилетка ударника тIехьарча шерашка хадданза социалистически яхье котвуллаш хьавоагIача Кодзоев Бахьауддина звено дика кийчъеннай ялата лаьрхIа хьажкIаш чуэца, хIаьта укх деношка из болх дIаболабе а лерхI укхаза.

СУРТА ТIА: хьалха латта хьажкIаш лелаер Кодзоев Гоаспой Бахьауддин.

И. ПЛИЕВА сурт.

> Советски Союза къахьегамхой! Балха хlара участке организованность лакхъе, порядоки дисциплинеи чlоагlъяра тlехьа хьинарегlа къовсам лоаттабе! Бедал, доагор, электроэнерги, металл, кхыйола материалаш кхое хьажа!
>
> (КПСС ЦК ТIахьехамашцара)

ЛОАРХIАМЕ МУЛ БАЬККХАБ

РЕСПУБЛИКО ХАНАЛ ХЬАЛХА КХОАЧАШЪЯЬЙ ИТТ БЕТТА ПЛАН

СССР Кердача Конституце шу дизарал Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 61 шу дизаран баха ма боагIара накъабахара социалистически яхь а йоаржаь Нохч-ГIалгIай АССР промышленни предприятей болхлоша, инженерно-технически болхлоша къахьегама котало яьккхай. 1978 шера итт бетта продукци маьхала яккхарен изделей дукхагIдола тайпаш хьадарен план ханал хьалха кхоачашъяьй.

Республика мехкдаьттахоша планал совгIа даьккхад 78 эзар тонн мехкдаьттен 58 миллион кубически метр мехкдаьттаца хьайоагIа газн, мехкдаьтта чакхдоахараша арахийцай 2400 тонн мехкдаьтта-химически синтеза продукташ. Машинашъераша планал совгIа 2 миллиони 400 эзари сом мах бола машинаши оборудованни хьаьй.

Бутт чакхбоадаш мехкага кхы тIа а дIакхоачаргда дукха мехкдаьтта, газ, чакхдаьккхача мехкдаьттан мехкдаьттахимен продукташ, электроэнерги, херх хьекха хьу, телата кога гIирс, тIеханахьара, трикотаж, кхачан промышленноста продукташ.

Яхье хьалхалаттаращца я «Грознефть», «Севкавнефтегазпереработка», «Оргтехника», «Промавтоматика» НПО производственни объединеней, «Красный молот», «Пищемаш», ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент», «Союзавтоматстром», Грозненски аьшкабетонни конструкцейи гIишлон материалийн заводий, гIишлойиндустре Аргунски комбината, Грозненски, Шалински, Шелковской мехлесхозий, кхыча предприятей коллективаш.

ТIехкхоачашъяьй къахьегама овсарле айяра задани.

Республика промышленни предприятей коллективаша лех 1978 шерен иттлагIча пятилетка кхаь шерен планаш ханал хьалха кхоачашъяра кхы тIа а эша торонаш.

Дика хьувкъаяьй хьажкIаш

Укх шера 200 гектара тIа ялата хьажкIаш дIайийра Назрановски района «Экажевский» совхозе. Агротехника бокъонаш лерттIа кхоачашъеш, хьувкъам совбаккха йиш хулийташ хиннача торонех бизза пайда эцаш къахьийгад кхай тIа. ХьажкIаш дика хьувкъаяьй.

ХIанз уж чуэцача хана къаьстта боккха хьувкъам чубахь Нальгиев Хьасана, Шанхоев Абуязита, Гайтов Татархана кулгалдеча звенош шоай кхашкара. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 30 центнер ялат доал, планагIа 21 центнери социалистически декхарех 27 центнери йолча.

Шерра доаржадаь дIахьош да хьажкIаш чуэцара балхаш. Хьувкъам чуэцаш ипатовски методагIа болх беш я механизированни ши отряд. ХIара отряде «Херсонец» яха кхоккха комбайн я. Цхьан комбайна тIехьа я чуйица хьажкIаши аьта гIадамаши дIакхухьаш йола лафеташ тIехьайийза кхоккха трактор.

Хьувкъам сихеи цIенеи чуба гIерташ шоайла социалистически яхь а йоаржаь къахьегаш ба механизатораш. Отрядашта юкъе яхье хьалха я Шанхоев Абуязита кулгалдер. ХIаьта комбайнерашта юкъе — хьажкIаш кхееча звено звеньевой Гайтов Татархана яр.

Диъ шу да Гайтова из культура кхееш а ше чуэцаш а къахьега. Цун сийна хьалъегIай хIана совхоза контора хьалхашка ЦIе байракх. Ди дIадахийтац цо 4,5—5 гектара тIара хьажкIаш чу ца яхьаш, нормах 3 гектар чуэца езача. Совхоза кулгалхоша массехказза ахчан совгIаташ тийннад цунна.

Татарханал дукха тIехьа ца вусаш толамаш доах механизатора Гиреев Макшарипа. Ший сменни нормаш цо кхоачашъю 130—140 процент. Дуккхаза а ахчан совгIаташца белгалваьккхав из а. Шоай гIулакхa говзанчаш ба йоах царех совхозе.

ХьажкIаш чуэцача къахьегачар доаха толамаш комбайнашкара хьажкIаши аьта гIадамаши дIакхухьачарех тийша да. Из дика кхетаду шоферашa Шанхоев Сульяна, Албогачиев Захара, Сакалов Iалихана, Бацаев Адама, кхычар. Кхай тIара йиъ-пхиъ километр гаьна йолча хьатта, ферме дийнахьа 10—12 рейсе, цул совгIа хьаттара паччахьалкхен ялат дIайийдеча пункте 4—5 рейс е кхоабу уж.

Боккха теркам тIабахийтаб совхоза кулгалхоша комбайнерий, трактористий, шоферий балха ха зехьа йоаергйоаца гIулакх вIаштIехьдаккхара, къахьегама овсарле лакхъяра. Еха комбайн е трактор сихха тоаергйолаш хIара отряде сварка а йолаш цхьацца «техничка» я. Шоаш хьабу болх сихеи тешамеи бу механикаша, слесараша, наладчикаша.

Делкъийга кхай тIа хIара дийнахьа бIайха кхача бахь. Сатессача дениз боад къовлаболлалца хьажкIаш чуэцаш бу болх. ДикагIболча механизаторий сийна цар балха толамех дувцаш хIара дийнахьа «Молния» яха къахьегама листок арахец. Яхье хьалхле яьккхача механизатора карара кара тела цIе вымпел ду. Цу дерригача гIулакхаша дикка совбаьккхар наьха балхацара безам.

Механизаторел совгIа совхоза чуйоагIача юрта баха дукха нах ба комбайнашта тIехьа хьажкIаш хьагулъеш. Беррига хьувкъам 10—12 дийнахьа чуэца аьнна дош деннад коллективо.

— Тха совхоза кхаш леладераша, июльски (1978 ш.) Пленума решенешта юоп а луш, шоаш денна дош кхоачашдергхиларах шеко яц, — йоах совхоза керттерча агронома Паршоев Шахида. — ХьажкIел совгIа, шекара свеклаш а я хIанз боахаме чуэцаш. Из бахьан долаш транспорт тоъац. Мухь дIакхухьа автомашинаш дукхагIа яларе сихагIа бергбар болх. ХIаьта а хьувкъам чуэца машинаш яхкийтарах оаха баркал ях «Чечингстройтранс» транспортни контора коллективана. Цар новкъостало дикка совъяьккхай кхашкара къахьегама овсарле.

А. САГОВ.

Халонашца къувсаш

Нохч - ГIалгIай химзавода стеклотарни цеха коллективо пятилетка кхаь шера план 1978 шера 1-ча сентябрга кхоачашъяьй. Цу цеха коллективо заводе эггара хьалха хьаллаьцар «ХIара балха сменана — дикала Знак!» яхача девизагIа болх бе аьнна бола химикий болам.

ХIанз стеклотарни цеха ерригa бригадаш цу девизагIа болх беш я.

Завода коллективо паччахьалкхен нйс бетта продукци маьхалъяккхара план 101,1 процент кхоачашъяьй.

Завода коллектив даим кердадараш лехаш я. 1978 шера завода кердача продукце кхо тайпа кара а дерзадаь арахеца доладаьд. Царех ши тайпа пластмассови изделеех хьаеш йола продукци я, цхьа тайпа — «Бустилат» яха универсальни клей да.

Цхьабакъда заводо план кхоачашъяц шоашта еннача номенклатурах. Из цхьацца бахьанашца нийслу:

— ший ханнахьа металлически шушаи банкаш Iалаш ца ярах.

— генарий технически даьтта, охраи цинк доалла бедали ца хиларах.

Технологически оборудовани керттерча даькъе моральноi физически къаеннай.

Завода шийна тIадоагIаш наькъаш дац, цудухьа ерригa заводе хьаяхьаш йола бедал цхьан площадка тIа Iойоассае езаш хул, из бахьан долаш бедал вIашагIъув. Цу гIулакхо арахецача продукце дикала новкъарле ю.

Басар чудотта металлически банкаш хьакхухьийтар бIаргаш дайнарий Ерригсоюзни Общества Грозненски учебно - производственни предприяти (УПП ВОС) я. Цудухьа банкаш каст-каста бракованни хул, из кхоачамбоацар цу сахьате къоасталац, банка чу басар Iочудеттача мара. Цу гIулакхо йоккха завода чухьара брак хулийт.

Ерригача участкашка производство эффективно хилийтарал арахецача продукце дикалан тIехьа къовсам а лоаттабеш завода коллективо лоархIам болаш толамаш даьхад.

Заводо арахецаш йола ерригa продукци 1-ча категорех я, хIаьта продукце цхьа тайпа дикала Знак яла кийчдаь да. Заводе брак йоацаш болх берех ба — стеклоформующи машиний машинист А. Егоров, стекловар З. Арутюнян, цинкобелильни производства воккхагIволa аппаратчик Л. А. Берсанов, аппаратчица А. И. Смирнова, иштта кхыбараш а.

Вай лакхе йийца халонаш эша а еш завода коллектив ший беррига низ тIабахийта кийча я кхоачамбоацараш дIадахара.

Т. ГРИГОРЬЕВ,
Нохч - ГIалгIай химзавода производства начальник.

ДАЬЙ СИЙЛЕ ХЬАЛЛОАТТАЕРАШ

22 октябрера 29 октябрага кхаччалца йолча хана мехка ерригача комсомольски организацешка чакхдаьлар ленински комсомола революционни. тIема, къахьегама сийлен кIира.

Укх деношка Карабулакски химически реагентий заводе хилар «ВЛКСМ исторе 60 шу — дицлургдоацача ленински васкетий, коммунизма идеалий никъ» яхача темах йола комсомольски собрани. Собране дакъа лоацаш а гулбенаращца къамаьл деш а хилар Сийлахь-боккхача Даймехка тIема, къахьегама ветеран, кагирхой хьехамча вола Лукашов Александр Павлович. ТIема хала денош, Советски Эскара яьккха котало ювцаш долча ветерана къамаьло бIаргаш сайрдадаьхадар, дегаш ураоттадаьдар къахьегача кагийча наьхен мехкарийн.

Къахьегама доккхий толамаш дахара комсомольцашеи кагирхошеи низ тIабахийта болх беш чакхдаьлар из кIира. Графикал хьалхабувлаш кхоачашъяьй производственни программа.

Къаьстта дегагIоз хинна чакхдаьлар из кIира А. Коломыцевеи Н. Нудновеи кулгалдеш йолча комсомольско-кагирхой шин сменана. Пятилетка 3 шера план 25 октябре кхоачаш а еш, ВЛКСМ 60 шу дизара сийна тIанйца декхараш толамца кхоачашдир цар. ХIанз Сийлахь-боккхача Октябра 61 шу дизара сийна къахьегама совгIаташ кийчдеш ба уж.

Н. СИНЧИНОВ.

РОССЕ БОАХА КЪАХЬЕГАМА ГIА

РСФСР промышленносто 1978 шера нйс бетта паччахьалкхен план кхоачашъяра итогий хьакъехьара РСФСР ЦСУ хоам

Российски Федераце промышленноста болхлоша, Сийлахь-боккхача Октябра 61 шу дизара баха ма-боаггIара накъабахар духьа шерра социалистически яхь а йоаржаь, ханал хьалха кхоачашъяьй изделей дукхагIа дола лоархIамегIара тайпаш маьхала дахареи хьадареи нйс бетта план.

Соахкарча цу ханаца нийсйича дукхагIа хьаяь промышленни продукци 4,6 процент хилар, къахьегама овсарле 3,7 процент лакхъеннай; цун чотах я дукхагIа хьаяьча продукце 83 процент. Кхоачашъяьй пайда бареи продукци хьаярга дIадодар лохдареи заданеш.

Продукци маьхала яккхара нйс бетта план кхоачашъяьй Москвани Ленинградеи, автономни республикай, краяй, областий промышленносто, Тувински АССР-гара, Мурмански, Псковски, Орловски, Курски, Ульяновски, Темеровски, Тюменски, Читински, Магадански областашкара дIанйккхача.

Промышленность бIарчча хьанйцача нйс бетта план кхоачашъяьяле а, къаьсткъаьста производственни объединенеши предприятеши лоархIаьяц продукци арахецареи дIакхахьийтареи, къахьегама овсарле лакхъяра, накопленеш яра заданеех. Кхоачашъяьяц минеральни удобренеш, серни кислота, переменни тока электродвигателаш, грузовой вагонаш, гIирсашка йода хьу, вIашагIйоалла аьшкбетон, кIадаш, продукце цхьаццадола кхы тайпаш арахецара план.

Производственни объединеней предприятейи коллективаша социалистически яхь лелаеча юкъагIа тIайийрзза гIулакхаш чакхдоах шоай кхоачамбоацараш дIадахара, производства эффективность лакхъяра, балха дикал тоаяра.

(ТАСС).

СССР ЛАКХЕХЬАРА СОВЕТ ГУЛЪЯРА ХЬАКЪЕХЬАРА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу: нйсазлагIа херкача Советски Социалистически Республикай Союза Лакхехьарча Совета иттлагIа сесси гулъе 1978 шера 29 ноябре город Москве.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума
Председатель Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Лакхехьарча Совета Президиума
Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1978 шу, 27 октябрь.

ЯХЬЕ ХЬАЛХАБАРАШ

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 61 шу дузача денна — 7 ноябра дикача къахьегама толамашца накъабоагIа Грозненски района № 1 йолча шурий совхоза хьайбаш леладераш. ХIанзале паччахьалкхенга цар ехкай 2500 тонн шура, шера план 2600 тонн йолча. ХIаьта шу чакхдалалехьа 300 тонн совгIа шура йохка декхар тIа а ийцад. Дулх хIанзле паччахьалкхенга цар дехкад 220 тонн, шера план 210 тонн йолча. Шу чакхдалалехьа планал совгIа паччахьалкхента кхы а 80 тонн дохка лерхI из.

Дагалаьцар кхоачашдар духьа шерра социалистически яхь яьржай коллективе. Цу яхье хьалхле лелаеш хьабоагIа дояркаш Ражапова Сабо, Бакаева Зура, Барышева Айзан, Тарамова Хадишад, кхыбараш. Шера план 1900 йолча хIара Iаттагара хIанзле юкъера лаьрхIача 2300 — 2700 килограмм шура яьккхай цар.

Бригадашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг лелаеш я коммунист Орцуева Зина керте латтар. Нйс бетта план тIехкхоачашъяьй цун коллективо.

Иштта хьинаре къахьегаш ба номер йиъ йолча бригада болхлой а. Цу бригадо леладеш 340 бежан да. ХьайбаштагIунал деш итт дояркеи виъ скотники ва. Дика хьокхамаш гойташ ба дояркаш Сатабаева Бамату, Бабуева РабиIат, Азимова Сапият, Магомадова Зулпа, скотникаш Мутаев Ахьмад, Дадаев Абумуслим, Ахматханов Махьмуд, кхыбараш.

Шортта тайп-тайпара доакъараш Iалашдаьд цар. Концентрированни доакъар кийчдаьд 3272 тонн, силос — 12260 тонн, йол — 1720 тонн, сенаж — 2891, ча — 2000 тонн. Из дерригa доакъар хила деззача моттиге хьатIадена а латт. Цунца цхьана хьайбай помещенеш тоаеш хIанзчул тIехьагIа кхы а дукха балхаш де деза.

Юкъе 1900 етт а болаш 2959 бежан да боахаме. Доахах ахаш лаьрххIа хьаьнча комплексе латт. ГIишлошъераша из хьа а яь эксплуатаце дIаеннaчул тIехьагIа гучадаьлар данза диса дукха балхаш долга. Иштта, йоацаш я искусственни осеменени ю пункт, вентиляци, канализаци, болх беш яц чура кхонувхаш аракхахьара яь транспортер, кхыдар. Совхоза ший торонашца вIаштIехьдаргдац данза дисар даь чакхдаккха. Цудухьа шелал тIакхачалехьа, уж а кхыдола а кхоачамбоацараш дIадахара новкъостал де деза совхоза района кулгалхоша.

О. ШАДИЕВ.

Хьайбаш леладерий толам

«Назрановский» совхоза хьайбаш леладераша къахьегама совгIат кийчдаьд Сийлахь-боккхача Октябра 61 шу дизара денна: планагIа 1140 тонн шура йохка езача, нйс бетта паччахьалкхенга ехкай 1160 тонн, планал совгIа 13 тонн а йолаш дIаденнад 303 тонн дулх. Къаьстта хьинар айденна болх баьб шура йоаккхилга лакхдеш Аьлти-Юртарча отделене дояркашеи скотникашеи.

Ахка кхоачалуча хана а гуйран кIирашка а доахан дагуйран жачара баьцаш кIезиглулга ховш болча хьайбаш леладераша мошача доакъарий конвейера лаьрхIа хьажкIаш дIайийтар фермана гаьна йоаццаш. Ка бола ялат чуйица мукъадаьннача 250 гектар кхай тIа дIайийна уж дикка лакхъеннай. Дийнахьа цита доажаду шура луш дола доахан (уж 542 етт ба ферме), хIаьта бийсанна хьаьшка силос ехк ма-юъа. Цу тIа а доахан доажаделга доакъарий чIоагIа кхом беш леладу: хьалхагIа хьалаьца цхьа мул чакхбаллалца дIахо уллача кхай тIа далийтац уж.

Дийнахьеи буси хIара Iатта 50 килограммага кхоачаш барда, 2 килограмм концентраташ лу.

Хьайбаш дикагIа дузаргдолча бесса доажаду уж скотникаша, цул совгIа бийсанна силос юллача хана а иштта юлл. Дояркаш массаза а терко еш хул доахан меца ца хилийтара. Цар бежа Iушка а оал каст-каста: малагIча Iатта дукхагIа доакъар дала деза. Цудухьа фермерча дукхача дояркаша хьогге а кхоачашъяьй шера йола шура яккхара план. Масала, совхозе хьалхалаттача дояркас Мальсагова Маккас ше лелабеча ткъаь Iаттах хIаранегара 2537 килограмм шура яьккхай нйс бетта, планагIа шера 1800 килограмм йоагIача; Костоева Хьавас — 2469, Сагова Дуная — 2118 килограмм яьккхай. Царел лохехьа дале а, дика толамаш даьхна дояркаш кхы а ба.

Цхьабакъда, Аьлти-Юртарча фермера дараш санна хьокхамаш дац лоаллаха уллача Пхьилекъонгий - Юртарча ферме. ПланагIа нйс бетта 246 тонн шура дIаяла езача цу фермо 220 тонн мара еннаяц, хIаьта шура яккхара план кхоачашъелга кхы а локхагIа да — планагIа 300 тонн яккха езача 270 тонн мара яьккхаяц.

ХIанай иштта башхало цу шин ферма балхаца, аьнна хаьттача, совхоза керттерча зоотехника Дударов Батыра йоах:

— ДукхагIдолча даькъе из дош доахан кхабарца дувзаденна да. ХIара бежана (зоотехнически меттала «условни» оалача хьайбанна) денбус итт доакъара единица еза, вешта аьлча — 5 килограмм йоли, 15—20 килограмм силоси, 1—2 килограмм концентраташи. Белгалдаккха деза, доакъар дика хила дезилга, хIана аьлча, телхача силосаца, аьлаца лоадама хилар хьайбанна эшаш йола белок. ДоагIача боарамеи дикалцеи из доакъар дIакхачац ферма доаханга. Дукхалга диллача кхоачам хиллал дале а, дикала ма-эшша хилац доакъар. Цул совгIа хьайбашта гIулакх делга а дикагIа лел Аьлти-Юртарча ферме.

Хьайбай продукташ йохкара план кхоачашъяра яь кийчо а дIахо де лерхIараш а дувц зоотехника.

Совхозе духхьал доакъар Iалашде вIашагIъехкача бригадаша йол хьекхай 900 тонн, 2300 тонн сенаж кийчъяьй. Цул совгIа 334 тонн баьций хьоар, 14 эзар тонн совгIа силос, 1,4 эзар тонн гаргга ча кийчдаьд. ДIахо а Iалашдеш латт доакъар. ГIадам да ца тоъаш дола гIожа доакъар «меттаоттаде» торо хилийталла.

З. ДАУРБЕКОВ.

ДИКА КХОАЧАШДУ ДЕКХАРАШ

Нохч-ГIалгIай карьероуправлене коллективо укх шера нйс бетта производственни плани тIанйца социалистически декхараши толамца кхоачашдаьд.

Продукци маьхалъяккхара план 101,9 процент, валовой продукци арахецара план 100 процент кхоачашъяьй коллективо. Лакхъеннай къахьегама овсарле а 100,5 процентага дIакхоачаш.

План кхоачашъеча доккха дакъа лаьцад болхлошеи инженерно-технически болхлошеи. Къахьегаме къаьстта белгалъяьннай № 3 йолча бродильно-сортировочни установка Неверов Василий Андреевича кулгалду бригада. Цу коллективо декхараш тIайийцадар пятилетка кхаь шера план СССР кердача Конституце шу дузача денга кхоачашъе. Уж декхараш цар толамца кхоачашдир, план а ханал хьалха кхоачашйир.

Цу бригаде тIехдика къахьегаш ба мотористаш-дробильщикаш Х. Байраков — Къахьегама Сийлен III-ча степена ордена кавалер, В. Овчаров, В. Магаев, болхло Шумисат Эльмурзаева, иштта кхыбараш.

Укх шера дIабахача нйс бетта производственни плани социалистически декхараши кхоачашдеча доккха дакъа лаьцад «дIа-юха кхувлача дробильно-сортировочни установка — 200» сменерча вокхагIволча оператора комсомольски организаце секретара Ш. Абдулазиева, бригадира В. Демченкос, оператора Л. Бууева, слесараша М. Албогачиева, В. Аксенова, кхычар.

Ш. БУТАЕВ,
Нохч-ГIалгIай карьероуправлене партбюро секретарь.

ДУКХА ДА ЦА ДЕШ ДИСАРАШ

(КПСС МАГIАЛБИКА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕТА ОТЧЕТЕЙ ХОРЖАМИЙН КОНФЕРЕНЦЕРА).

Берригa делегаташ хьабаьхна, цар хьинаре дакъа лоацаш, критика а самокритика а еш дика чакхъяьлар хIанз дахача шоатта дийнахьа МагIалбике аргIанара XXVI городской партийни конференци.

Парте горкома балхах доклад яьча КПСС МагIалбика горкома хьалхарча секретара П. Г. Кащеева а конференце къамаьлаш даьча делегаташа критически мах беш дийцар горкомо отчет еча шин шерей цхьайтта беттан партийни организацей хьалхленца районерча къахьегамхоша иттлагIча пятилетка декхараш кхоачашдеча даьхача толамех, партийни балха ерригача оагIонех, керттера уйла тIаяхийтар кхоачаш ца дулуш дисараштa, партийно-организаторски а идейно-политически а балха хиннача кхоачамбоацараштa, белгалдаьхар сихагIа уж дIадахара а берригa партийни болх дIахо белгтала тоабара а наькъаш.

Конференце белгал ма-даккхара, парте горкома, юкхьанцарча партийни организацей керттерча терраме хиннад КПСС XXV съезда, цул тIехьагIа хиннача парте Центральни Комитета пленумий соцамаш, КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела нов. Л. И. Брежнева хьехамаш вахаре чакхдоахилга. Цу тIехь лоаттабеча къовсаме белгтала лакхбеннаб партийни комитетий, юкхьанцарча партийни организацей боахама кулгалдеча даькъера лоархIам.

ИттлагIча пятилетка хьалхарча шин шере нийс беттен планал совгIа 1,7 миллион сома продукци еннай районо паччахьалкхенна, иштта 35 эзар тонн мехкдаьтта, 92 эзар тонн газах даькккха бензин деннад Даьхенна оттаьча планал совгIа, 3200 метр бурув техад, лохбаьб арахецача продукце мах.

Горячеводски бурувдеттарий болам хьал а лаьца шерра социалистически яхь лелаяр бахьан долаш СССР Конституце шу дузача денга — укх шера 7-ча октябрга — пятилетка кхаь шера декхараш кхоачашдаьд пхе предприяте, 35 цехон бригадои, 300 совгIча къаьст-къаьстача болхлоша.

Белгтала толамаш даьхад юрта боахаме а. Районо толамца кхоачашдаьд паччахьалкхенга ялат, баьцадараш, фуаш, тха дохкара пятилетка хьалхарча кхаь шера декхараш. ЧIоагIъеннай юрта боахама материальни база, 1,5-зза дегIаьнхкай керттера фондаш. Районе дIадоладаьд керда гIулакх — комсаш лелаелга.

Парте горкомо цахаддаш терко яьй халкъа депутатий Советий, профсоюза, комсомола, кхыйолча общественни организацей балха, районерча къахьегамхошта коммунистически кхетам балара из тIаберзабеш.

Цунца цхьана конференце белгалдаьккхар парте горкома, цун отделий, юкхьанцарча партийни, профсоюзни, комсомольски организацей, халкъа депутатий Советий исполкомий балха тIа цIенхаштара кхоачамбоацараш хилар.

Пятилетка декхараш толамца кхоачашдара бизза пайда ийцабац йолаш йолча торонех. Керттерча даькъе из бахьан долаш да районе промышленни продукци арахецара боарам ийслагIча пятилетке хинначул дуккха лохбалар. Цхьаццайолча предприятеша кхоачашдац къахьегама овсарле лакхъяра декхараш. Шерагара шерага паччахьалкхен планаш кхоачаш ца еш я районе цхьайола коллективаш.

КПСС XXV съездо, тахахарча вахаро дIадеххача тайпара вIаштIехьбаьккхабац районе, — белгалдаьккхар конференце, — къахьегамхошта идейни кхетам балара болх. БоагIIача тайпара ира, боахам тесса лелаберашца, дIаяхача заман во гIуланкхаш леладе гIертарашца, таханарча вахаре тардала йиш йоацача кхыдолча хIамашца боагIIача тайпара къовсам лоаттабеш бац идеологически болх.

— Тха балхацара кхоачамбоацараш, — аьлар «Малгобекнефть» НГДУ парткома секретара Н. М. Моревас, — уж горкома балха тIа а хул. Тха вIаштIехьдаьннадац мехкдаьтта даккхара боарам лакхбара къахьча скважинех бизза пайда эца. Нагахьа из вIаштIехьдаьлча а дукха лакхлургбац из боарам. Керттера да кердача тIоанашкара мехкдаьтта лохилга, лехачох сихагIа пайда эцилга. Укх шера сентябре хьалдаь даьнна хила дезаш дар сероводород доалла мехкдаьтта даккхара эша гIирсаш, цхьабакъда, уж хIанз а хьалдаь дала гаьнна да. Из бахьан долаш мехкдаьтта хьадаккха йиш йоацаш дIакIайла латт массехк скважин.

Идеологически болх комплексю вIаштIехьбоаккхача боккха лоархIам болаш да къахьегамхой балха а вахара а хьалаш тоадара йоакхо елга. Мехкдаьттахой цIенхашта раьза бац ОРС-ей транспортни организацейи балха. Цар болх тоабара дукхагIа тIахьожам лоаттабе беза парте горкомо а горсовета исполкомо а.

Докладчика а делегаташа «Ингушский» совхоза тракториста М. М. Цечоева, «Кавказ» совхоза СТФ бригадир йолча Л. В. Горкавенкос, «Советский» совхоза парторганизаце секретара А. А. Батыжева, МагIалбикерча халкъа тIахьожама комитета председатела Д. А. Миронова, кхыбараша а дийцар комсаш лелаеча кердача совхозий материальни база дегIайоалаяра, эшачунца керда боахамаш Iалашдара гIулакх эсала леладеш хилар. Цу хьакъехьа цар цIенхаштта критика йир конференце балхаца дакъа лоацаш хиннача «Чеченингушвино» объединене начальника Хаматхановна.

— МагIалбикерча мехкдаьтта лехарий керттера декхар да, — белгалдаьккхар бурув деттача балхий управлене начальника С. А. Темираева, — туха кIалхарча юра тIоанашкара мехкдаьтта гучадоаккхилга. Из декхар кхоачашдеча хьалхарча мутIарашка латт МагIалбикера бурувдеттараш. Массехк скважине бурув тохаш да тхо туха кIалхарча юра тIоанашкара мехкдаьтта лохаш. ХьатIадоагIача шера бурув теха яла а эггара хьалха цу тIоанашка мехкдаьтта хилара е ца хилара хьакъехьа жоп дала а дезаш я 168-гIа скважина. Цо лакхбу МагIалбикерча бурувдеттарий бехктокхам. Ерригача района а республика а бехктокхаме гIулакх да из. Цунга хьежжа леладац цу 6000 — 7000 метр кIоарга бурув тохара эшача оборудованеца мехкдаьтта лехараш Iалашбара гIулакх. Цу хьакъехьа новкъостал эш тхона «Грознефть» объединенегара а партийни, советски органашкара а.

— Тха балха хьокхамаш белгтала дикагIа хургдар, нагахьа санна гIонна йолча транспортни а Iалашон а организацеша ханнахьа шоай декхараш кхоачашдоре. Болх бе йиш йола дукха ха зехьа йов тха ханнахьа транспортни бурув тохара эша турбаши ца хилар бахьан долаш, — аьлар УБР буровой начальника М. А. Хадзиева.

Де лаьрхIар дизза чакхдаккхара тIехьа боагIIача тайпара тIахьожам ца хиларах дийцар МагIалбика горсовета исполкома председатела З. А. Яндиевас.

— Районерча боахамашка хьайбаш леладара гIулакх тоадара дош бархIазза дийцад исполкоме, — белгалдаьккхар цо, — иштта дукха дийцад из дош горкома бюрос. ТIаьнйдаьд Iалашъяле дика соцамаш. Цхьабакъда, хьайбаш леладара балхацара кхоачамбоацараш дIадаьннадац. ТIаьнйца соцамаш кхоачашдара тIехьа лерттIа тIахьожам ца лелабар бахьан долаш да из.

Укх шера районо кхоачангъяц паччахьалкхенга дулх дохкара план. Цу даькъе къаьстта дукха паччахьалкхен декхар тIадус «Алханчуртский» совхоза хьайбаш леладерашта. 54 процент мара кхоачашъяьяц цо укх шера дулх даккхара а из паччахьалкхенна дIадалара а план. Цу хьакъехьа цIенхаштта критика йир «Скотопром» треста кулгалхошта.

Шерагара шерага балха декхараш кхоачаш ца деш хьайоагIа кирпишкаш ю завод а. Цхьаццадолча хьокхамашта паччахьалкхен планаш кхоачаш ца еш предприятеши совхозаши кхы а я районе. Цар болх тоабара дешаш цкъа санна дукккхазза а дийцад горкомо, цу хьакъехьа соцамаш тIанйдаьд. Цхьабакъда, уж вахаре чакхдахара де доагIар даьдац.

Дукхача кхоачамбоацараш да боахам лелабара кулгалхой хьахаржара, кийчбара, дIанийсбара балхаца а. Белгалдаьккхача кхоачам ба районерча совхозий кулгалхоехи керттерча специалистехи 60 процент укх тIеххьарча хана хийца хилар. ЛерттIа тахканза, нахаца болх бара гIулакх карадерзаданза бола нах кулгалдеча балха ахийтар бахьан долаш да из дуккхача даькъе.

Конференце къамаьл даьча «Малгобекский» совхоза вокххагIволча жа Iуно, Социалистически Къахьегама Турпала М. Д. Бахмадова дийцар жа леладеш ше даьхача доккхийча толамех. Иштта цо белгалдаьккхар боахамий кулгалхоша жа леладара гIулакха кIезига йоакхо еш хилар, балха хьалха латтарий опыт йовзилга а дIайоаржаелга а районе геттара эсала леладелга, партийни а советски а организацеша цу деша лерттIа йоакхо е езилга.

Иштта конференце къамаьлаш даьча делегаташа белгалдаьхар партийно-организаторски а идейно-политически а балхацара дуккха кхыдола кхоачамбоацараш а. Парте XXV съезда соцамаш вахаре чакхдоахача карагIдаьннараш дукха дале а, кхы а дукхагIа да ца деш дисараш — иштта бар партийни конференце балха керттера чулоацам.

Конференце балхаца дакъа а лаьцар, делегатий дег чу дужаш къамаьл а дир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара А. В. Власова. Цо белгалдаьхар МагIалбикерча коммунистий, берригача къахьегамхой керттера декхараш.

Белгалдаьха кхоачамбоацараш дIадахара, городской партийни организаце берригa болх тоабара наькъаш белгалдоахаш шерра соцам тIаийцар конференце. Цу тIа парте горком декхарийла ю къахьегама коллективашкара юкхьанцарча а цеховой а партийни оргонизацей, партгруппай, коммунистий лоархIам лакхбара, городской партийни организаце керттера декхар — хьалхарча кхаь шера а ерригача пятилетка а планаш толамца кхоачашъе районера коммунисташ, берригa къахьегамхой оарцагIбахара мел эшар вIаштIехьдаккха.

Конференце хержар керда горком, ревизионни комисси, XVI областной конференце баха делегаташ.

Керда хержача горкома хьалхара пленум хилар. Цо хержар горкома секретараш, бюро членаш, чIоагIбир горкома отделий кулгалхой, районерча газета редактор. Юха а КПСС горкома хьалхарча секретаралла хержар П. Г. Кащеев, шоллагIча секретаралла — С. Долаков, секретаралла Т. З. Албогачиева.

А. ХАРСИЕВ.
«Сердало» газета собкор.

Дика совгIат кийчдаьд

Ленински комсомола юбилея сийна къахьегама вахте эттача «Промавтоматика» Iилман-производственни объединене опытни завода цхьайолча участкай, сменай, дуккхача бригадай коллективаша дика къахьегама совгIат кийчдаьд цу дезача цIейна. СССР керда Конституци тIаийца шу дузача денга кхачалехьа пятилетка хьалхарча кхаь шера план кхоачашъярах рапот делар электронно-монтажни, гальванически участкай коллективаша. Электронно-монтажни участка болхлоша 22 сентябре пятилетка кхаь шера план кхоачаш а яь, хIанзлехьа паччахьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа арахийцай 55 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци.

Иштта 7 октябрга кхаь шера план кхоачаш а яь, укх деношка хьинар айденна къахьегаш я йиъ смена, 15 бригада коллективаш.

Царел дукха тIехьа ца юсаш, иштта хьинаре къахьегаш кхы а дукха бригадаш, сменаш я заводе. Цудукхьа предприяте коллективо толамца кхоачаши тIехкхоачаши ду укх шера ше тIаийца социалистически декхараш. 24 октябре продукци маьхала яккхара итт бетта план 103,1 процент кхоачашъяьй цо. Итт бетта заданел совгIа завода болхлоша маьхала яьккхай 152 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци. Укх юхедисача деношка кхы а паччахьалкхен планал совгIа маьхала йоаккхаргьа цо иттех эзар сома маьха товарни продукци. Уж толамаш доахача дизза дакъа лаьцад лакхе цIераш яьхача яхье хьалхалаттача участкай, сменай, бригадай коллективаша.

Шоай новкъосташа хьокхам теларца белгалбаьнна болхлой дукха ба заводе. Царех ва радиоаппаратура регулировщик, смена комсорг, къона коммунист Родин Владимир Валентинович. Завода болхлошта юкъе хьалхарчарца коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи еннай цунна. Хьинаре къа а хьегаш Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университете заочно дешаш ва Владимир Валентинович. Иштта цунца университете деша а дешаш, профсоюза цехкома председатела декхараш дизза кхоачашдеши башха-дика къахьегама толамаш доахаши хиларца белгалваьнна ва регулировщик, коммунист Кулик Вячеслав Михайлович. Соахка денз пятилетка диълагIча шера календарагIа къахьегаш я завода партбюро член Никитин Валентин Иванович керте латтача регулировщиккий бригада. Цун керттердар да бригадира ший коллектива къахьегам кхетамца вIаштIехьбаккхар. Яхье хьалха латта уж берригаш а шоай тамагIа а долаш продукци кийчъеш ба.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) кийчъеча радиоаппаратурага хьожаш ба регулировщикаш В. Родин, В. Кулик, радиоаппаратура регулировщикий бригадир В. Никитин.

И. ПЛИЕВА сурт.

Кердадараш, событеш, факташ

КОНДИЦИОНЕРАШ ЭКСПОРТАГIА ДIАУХИЙТ

30 совгIа долча мехкашта искусственни климат еш йола установкаш лоаттаю «Кондиционер» яхача харьковски заводо. Машинай аргIанара парти — низ бола 29 кондиционер дукха ха йоацаш Пакистана дIаяхьийтай. СССР-о технически новкъостал а деш Караче хьалъяьча металлургически завода лаьрхIа я уж.

Царех хIара установка — из бокъонца йола фабрика я. ХIара сахьата цо чакхдоаккх 10-негара 250-нега кхаччалца кубически метр фо. Из кхоачам болаш да, масала, юкъера боарам болча литейни цехе йIайхача хана дегIа тоам хулача тайпара фо лоаттаде.

Харьковски завода марка тIалатта кондиционераш болх беча хана тешаме я. Уж йIаьржа а тIуьна а климато беча Iоттхьа ца йохуш толаме дукхаллаш дIа а йохийтатар.

ХIанз харьковски завод Карачерча металлургически завода Iалашдаран кагирхойн дешаш я. Бригадира Щербак Ивана кулгалдечу сборочни бригадо лахьхIад уж кондиционер хьахаш хьаел бистехьа.

Т. ТОМИЦКАЯ,
АПН корреспондент.

Идеологически болхлоех дола дувцараш

ДЕГА БЕЗАМ

Шелковской районерча дукхача къамех бола нах бахача Коби яхача юрта пхи шу хьалха балха ера къона хьехархо Аюбова Ахьмада Ужлипат. Комсомольцаша цунна тIадиллар комсомольски политкружока пропагандист хулга. Кагирхошта дукха езар шоай къона пропагандист. Занятеш массаза а сакъердамей пайданей чакхйоалар: хIара Iомаеш йолча темах лаьца шийна хетар дувца йиш яр хIаране, дIа а хьа а эцаш йоашхар хIара тема. Цул тIехьагIа Ужлипата тIадиллар марксизма-ленинизма лардий политзанятей школа лелаелга. Цига дакъа лоацаш бар Ленина цIерагIча моттигерча колхоза коммунисташ, механизатораш, доахан леладераш, кхыбараш.

Дика дIадоладеннад марксизма-ленинизма лардий школа политдешар укх шера. ХIанзле а хиннай кхо заняти. Школа доакъошхой кIоаргга Iомадеш ба КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева «СССР юрта боахам дIахо дегIабоалабарах» яха доклади КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума решенеши. Яьшха, Iомаяь яьннай «КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленум — коммунизм хьалъяра лоаттабеча къовсама исторически этап», «Парте аграрни политика чакхъяккхар», «ДегIаенача социализма хьалашкара юрта боахама хьакъехьара КПСС ленински стратегии тактикии» яха темаш.

Занятешка пропагандиста дийцар КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) Пленум хинначул тIехьагIарча 13 шера мехка юрта боахамо даьхача доккхийча толамех лаьца. Ший доклада юкъейоалайир цо цу хана денз моттигерча Ленина цIерагIча колхозо боахам дегIабоалабарга дIаяхийтача капиталовложеней цифраш, шерагара шерага лаьтта леладара культура лакхъялара дегIайоалаярахи, химизации мелиорации ярах а ялат дукхагIа кхеде вIаштIехьдаларах а лаьца дийцар.

Школа доакъошхоша дикка дакъа лаьцар уж темаш йоашхачей Iомаечей.

Коммуниста - пропагандиста Аюбова Ужлипата керттера ший декхар лоархI — Iомаеш йола материалаш шеррей кIоаргей йоашхаши, ладувгIаш бараш дика дIакхетабеши, ше деш дола къамаьлаш, еш йола докладаш царна езайолийташ, хьинарегIа къахьега уж дага хилийта гIерташ бехктокхаме из болх лелабелга. Цун из гIулакх дика вIаштIехьа а доал.

Е. ВАСИЛЬЕВА.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАРГА ХЬАЖАР

ЛАЬРХIАР КХОАЧАШДАЬД

Хьайбаш леладара лостам болаш я Наурски района «Терский» совхоз. Укх пятилетка дIадахача шин шера цу боахамо толаме кхоачашдаьд хьайбай продукци яккхара а йохкара а тIайийца социалистически декхараш. ХIаьта укх шера КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмона жоп луш цар денна дош дар паччахьалкхенга хьайбай продукци йохкара кхаь шера план СССР кердача Конституце шу дузача денга кхоачашъе.

Хьайбаш леладераша кхетадора, дош кхоачашдеатта хургдоацилга. Цудухьа шерра социалистически яхь йоаржайир шурий фермай, жа леладеча бригадай коллективашта юкъе.

Яхье котало йоахараш, балха нормаш хадданза тIехкхоачашъеш къахьегараш материально а морально а белгалбахара лаьрххIа мероприятеш оттайир. Уж кхоачашъю массаза а. «Молнеш» тIа, къахьегама листокаш тIа буьц котбаьннараш, совхоза конторана хьалхашка Къахьегама Сийлен байракх айярца, ахчан премешца белгалбоах дикагIбола болхлой.

Йоакхо яьй наьха балха хьалаш аттача дахара а. Иштта, соахка Iа долалуш фермай болхлошта доакъар делар Iалашбир кIорaца, дахчаца.

Совхоза чуйоагIача ерригача юрташка, хутораша берий бешамаш я. Балха бахачул тIехьагIа цIагIа саг ца вусача наха цу бешамашка дIалу шоай бераш.

Цу гIулакхашца дикка дегIайоалайир хьайбаш леладерий къахьегама овсарле.

Теркам тIабахийтар пайда эцанза йиса торонаш оарцатIъяхара. Масала, соахка лоа диллалца шоай жа дукхагIа буц йолча гаьнаш ягIача полосашка доажадир Алиев Нурде, Мамаев Мулиса, Хусанов Адама, Хаджиев-гIар Адамей Ибрагимей, Мадашев Мадаша, кхычар. Цига доажадир дулха дIадала кийчдеш хинна 200 совгIа бежан а.

Доакъара кхом бара дикка новкъостал дир цу гIулакхо. Планал кIезигагIа Iалашдаь хиннадале а бIаьсти тIакхаччалца рационага хьежжа доакъар луш хьайбаш нхаба йиш хилар.

Цунга хьежжа вIаштIехьдаьлар тIанйца декхар ханал хьалха толамца кхоачашде. Иштта, 10 сентябрь тIакхоачаш кхаь шера план 4430 тонн йолча 4734 тонн шура, план 412 йолча — 467 тонн тха дехкар паччахьалкхенга, хIаьта Iоахарий — кхаь шера план 36240 йолаш 39562 кхедир. Кхаь шера планагIа дохка дезаш хинна дулх 1 октябрь тIакхоачаш дехка даьккхар.

Цу ханна кхоачашйир совхоза къахьегамхоша паччахьалкхенга шура йохкара укх шера план а. ЛаьрхIар 1500 йолаш 1501,4 тонн ехкар. Из я соахка нийс бетта ехка хинначул 150 тонн дукхагIа, хIаьта дулх 30 тонн дукхагIа дехкар.

Из толам боаккхаш къаьстта доккха дакъа лаьцар шурий фермашта юкъе (кхоъ я уж совхозе) яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхача Капустино яхача хуторерча цхьоалагIча ферма коллективо (бригадир Ибрагимов Жабраил). ХIанз тIадоагIача шера май бетта чотах болх беш я из. Нийс бетта баьча балха итогех котъяьннарг а лоархIаш республикански газеташ тIа хьадийллача Сийлен улга тIа яьккхай ферма коллектив.

Дукхача хана денз хьаьнала къахьегаш хьабоагIаш дукха болхлой ба ферме. Царех цаI я Ленина орден лелаю доярка Устарханова Люся. Шу долалуш Шелковской района «Путь к коммунизму» колхоза доярката даьча кхайкарала жоп луш укх шера хIара Iаттагара 3000 килограмм шура яккха дош деннадар Люсяс. Из дош ханал хьалха, 10 сентябре, кхоачашдир. Шу чакхдалалехьа хIара Iаттагара йоаккха шура 4000 килограммага кхоачае лаьрхIад дояркас. ХIаьта 26 октябрь тIакхаьчача хана дукха хIама ца эшаш 3400 килограмм яьккхай цо.

Устархановас санна тIанйца декхар ханал хьалха кхоачашдаьд дояркаша Бахаева Асмарта, Лорсанова Бекиста, Уманова Калипата, Ясаева Изихата, Халикова Хижана, Долдаева Залас, Ибрагимова ПаьтIамата. Шу чакхдалалехьа цар мугIараштa юкъеяха карагIдаргда кхы а шийтта — кхойтта доярка-на.

Жа леладеш 30 бригада я боахаме. Царна юкъе хьалха я Алиев Нурде, Мамаев Мулиса, Хусаинов Адама кулгалдераш. Пятилетка пхелагIча шера чотах къахьегаш я цу бригадай коллективаш.

ТIанйца декхар кхоачашдара эша лард кийчъяьй жа леладераша. Иштта, план 6276 йолаш 6300 тонн совгIа йол, планал 600 тонн дукхагIа а долаш 6000 тонн ча Iалашдаьд, хIаьта баьций витаминни хьоар план 300 тонн йолаш 500 тонн кийчдаьд. Кхоачам хиллал кийчъяьй силос а.

ЙоагIа йоакхо яьй боахаме доахан чулатта помещенеш, желаш тоаяра. Цунна тешал деш я КПСС Наурски райкома, райисполкома, юрта боахама управлене викалаш, цхьаццадолча боахамашкара специалисташ юкъе а болаш района боахамашка хьайбай помещенеш мишта кийчъяьй хьожаш хиннача комиссе оттаьча справко.

Ерригача совхозо дика кийчо яьй, аьнна ба баь соцам, хIаьта Хусаинов Адама, Мамаев Мулиса, Хаджиев Хадже кулгалдеча бригадаша — тIехдика.

М. ХАМАТХАНОВ.

Кареле Калевальски районе Финлянде фирмашца цхьана хьалъеш латт Костомукшски горно-обогатительни комбинати город Костомукшаи. Из предприяти хургъя шера 24 миллион тонн руда хьа а даьккха чакхдаккха могаргдолаш. Комбинатоший продукци дIаухийтаргъя Череповецки металлургически заводе. ГIишло хьалъеча вIаши барта а болаш доттагIал леладеш гIишлонхой хиларо торо хулийт советски финскии гIишлонхошка керттера объекташ йиллача ханал хьалха а бувлаш хьалъяь яхийта.

СУРТА ТIА: (Аьрдехьара аьттехьа): советскии финскии гIишлошъераш Чередниченко Лилия, Линматта Сеппо, Мяатта Кюести, Болдовский Владимир, Ушаков Александр, Давыдов Василий.

С. МАНСТЕРМАНА. сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛАЬТТАН ТIА МАШАР ХИЛИЙТАРА

Вай мехко новкъазара ца боалаш чакхйоах ленински машара политика, халкъий кхерамзле чIоагIъяран цар шерра цхьана гIуланкхаш леладаран тIехьа ба из. Цу гIулакха тIаберзабаь ба, из гIулакха тIаберзабаь ба, из хьахиннача укх 60 шера, дерригача дунен тIарча прогрессивнии демократически кагирхошцарча пролетарски интернационализмаи солидарностеи кIийлен тIа латта Ленински комсомола дунен халкъашта юкъера болх.

Комсомоло хьинаре дакъа лоац демократически кагирхой Дерригдунен федерацеи студентий Дунен халкъашта юкъерча союзеи — демократически кагирхой цу эггара чIоагIагIа лоархIаш а дукхагIа нах юкъе болаш а йолча дунен халкъашта юкъерча организацей балха а цар чакхйоахача мероприятешта а юкъе.

Демократически кагирхой болама дуккхача лоархIамеча акцей инициатораш я советски кагирхой организацеш. Уж яр, масала, вай мехка 1975 шера чакхдаьккха Дерригдунен мехкарий вIашагIкхетари 1977 шера хинна «Даима а хилба малх!» яха Дунен халкъашта юкъерча берий фестивали вIашагIъелляраш.

Керда лоархIаме инициативаш кхайкайир укх шера апрель бетта ВЛКСМ XVIII съезда трибуна тIара. Съезде йоалайир машара, герз хьадар сихделга соцадара, герз дIадаккхара тIехьарча къовсамхой дукхха викалаш юкъе бола дунен халкъашта юкъера вIашагIкхетар чакхдаккхарахи, «Нейтронни бомбана — ак!» яхача Дерригдунен кампанена юкъе берригача демократически кагирхоша хьинаре дакъа лацарахи йола предложенеш.

ВЛКСМ ЦК-аси СССР кагирхой организаце Комитетои бувзамаш лоаттаду дунен 130 мехкарча 1350 дунен халкъашта юкъерча, регионални, къамий кагирхой союзашцеи объединенешцеи. Цу бувзамий формаш тайп-тайпара я: укхаза я шин оагIон кагирхойи студентийи фестивалаш, кагирхой дунен халкъашта юкъера вIашагIкхетараш, дIа а юха а делегацеш, доттагIий поездаш, художественни спортивни коллективаш ахийтар, дуккха кхыдараш.

Айхха вежарий доттагIала бувзамаши дика гIулакхаши да комсомолан кагирхой организацейи социалистически паччахьалкхений кагирхой союзашца. Вай гIерт социализма мехкий цхьоагIо чIоагIъяра, социалистически содружества дIахо прогресс хилийтара низаш вIашагIтоха.

Пролетарски интернационализма принципий кIийлен тIа дегIа а ух, чIоагI а лу капиталистически мехкашкарча прогрессивни кагирхой союзашцара вай бувзамаш.

Толаме лел Ленински комсомола дегIаухача мехкашкарча прогрессивни кагирхой организацешцара бувзамаш. Цу мехкашкарча къонача ноахало колонизаторех тийша хилар цIендаь дIадаккхара, экономически, социальни, культурни прогресс сихъяра лоаттабу къовсам даим хьаллоац советски кагирхоша.

Эзараш бола вай къона болхлой, инженераш, специалисташ ба дегIаухача мехкашка промышленни предприятеши кхыйола объекташи хьалъеча балхаш деш. Эзараш болча цу мехкашкарча къонача специалисташка кхаьчай советски лакхерча дешара заведенейи техникумийи дипломаш.

Дунен халкъашта юкъера кхохкам мелбеннача хьалашка чIоаггIа шерденнад ВЛКСМ дуккхача тайп-тайпарча лостаме политически идеологически уйлаш йолча кагирхой организацешца, планета кагирхой болама дуккхача отрядашца цхьана леладу гIулакхаш. Цхьана гIулакхаш леладелга дегIадоаладара теха керда чиг хилар карарча шера 28 июле денз 5 августе кхаччалца Гаване хиннача кагирхойи студентийи XI-ча Дерригдунен фестивалах.

Фестивало хьахьекхар, демократически кагирхой болама юкъера дуккхабараш дунен халкъашта юкъерча хьалашка хинна позитивни хувцамаш чIоагIдаран шердаран, разрядка прогресс универсальнии юхаерзалургйоацаши хилийтара, герз хьаделга юхатохара, герз дIадаккхара низаш вIашагIтоха гIерташ хилар. Шерлуш латт машар, социальни прогресс, халкъий паргIатон мукъален бахьанерча къовсаме кагирхой болама тайп-тайпарча политически организацеша цхьана гIулакхаш леладара сфера.

Вай кагирхой дикагIа бола викалаш юкъе а болаш хиннача советски делегаце ерригача фестивальни мероприятешка дакъа лаьцар. ЧIоагIа могаеш яр фестивале советски делегаце Клуб. 120 совгIа вIашагIкхетар хилар цу чу доазол дехьарча кагийча нахацеи мехкарашцеи. 100 эзар совгIа саг хилар клубе хьоашалгIа вена. Вай мехкарча къонача артисташа 300 совгIа концерт оттадир фестивале. Конкурсий итогех дуккхача исполнителаштеи художественни коллективаштеи фестивала дипломаш елар. Инза бокъо а йолаш ала доагIаш да, из кагирхой форум толаме чакхъялийтара кIезига хIама данзар советски делегаташа аьнна.

«Дунен халкъашта юкъерча кагирхойи студентийи болламо доккха дакъа лоац тахан машара тIехьарча общественноста дунен кердача тIема кхерам дIабаккхара, кхохкам кIаьдбара процесс чIоагIъяра, халкъаша вIаши дувцар кхетадергдолеи царна юкъе доттагIал хургдолеи хьалаш вIаштIехьдахара лоаттабеча къовсаме», — аьннадар КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева XI Дерригдунен фестивала доакъошхошка яхьийтача послане тIа.

Вай мехкара кагий нахи мехкарийи дилла а ба дунен демократически прогрессивни кагирхой антиимпериалистически солидарность, цхьоагIо, доттагIал чIоагIде гIерташ.

Валерий БУДАРИН,
СССР кагирхой организаце Комитета председатела заместитель.
(АПН).

Продукце дикал лакхъеннай

Укх тIеххьарча беттанка кхаччалца е а йоагIаш критика еш хиннад МагIалбика района боахамаш доахангара йоаккхача продукце дикал лоха хилар бахьан долаш. Дукха зе хиннад совхозашта паччахьалкхенна дIалуш йола шура бIехеи стандартах йоацаши хиларах. Ерригача районо дIалуча шурех 11 процент мара хилацар шера цхьоалагIча сортах. Цу тайпара гIулакх кхы дIахо даха йиш йолаш дацар.

КПСС XXV съезда решенеша лаьрхIача беседа, итттлагIча пятилеткаx балха эффективностеи продукце дикален пятилетка яра тIабервабаь болх дIаболабир районерча совхозашка съезда материалаш араьянначул тIехьагIа. ХIаьта а хила йоагIача дикалга дIакхачацар хьабай продукташ.

Укх шера 24 августе КПСС МагIалбика горкомеи халкъа депутатий горсовета исполкомеи цхьана яьча заседание дийцар хьайбашкара йоаккхача продукце дикала дош. Совхозий кулгалхошта, хьайбай боахама кертерча специалисташта, фермай бригадирашта цIенхаштта бехк бир из болх дуккхача хана ледара лелабар бахьан долаш, дIахо йодача хана из тоабанза баргбоацилга дIахайтар. Къаьстта чIоагIа критика йир «Ингушский» совхоза кулгалхоштеи хьайбай боахама специалисташтеи — цига массанел а вогIа лелар продукце дикал лакхъяра болх.

Из дош ше-шегIа этта дацар заседание. Парте Центральни Комитета июльски Пленумо цIаьхха а белгалдаьккхад юртбоахама продуктай дикал дIахо йодача хана а хадданза лакхъе езаш хилар. ХIаьта совхозий фермашка дуккха кхоачамбоацараш дар продукци во хиларца дувзаденна. Доахаиа доагIIача тайпара зоотехнически гIулакх дацар дукхагIдолча боахамашка, шамараш доагIача тайпара, хIаьта цхьайолча моттигашка цхьанна тайпара а, цIен ца а деш деттар доахан дукхагIйолча фермашка. Шамараш дилара эша мелдаь хий, цIена гата, хIаьта дояркашта тIадувха цIена халаташ нагахьча ферме мара хилацар.

Ховш да, шура мелла керда яле а, из чуйотташ йола емкость (фляга, цистерна, кхыяр) цIена ца хилча, продукци талхилга, мистлулга. Уж гIалаташ массанахьа а дар, къаьстта а шийлача хана.

Тоъам болаш да духхьал цхьан гIулакхага хьежача. Доахангара хьаьккхачул тIехьагIа чакх ца йоаккхаш ши сахьат даккхийтача цхьоалагIча сортах дIаэцац шура — из мистъеле, телхе хул. Къаьстта а ахкан дIайхача деношка.

ДикагIча хьале дацар цхьайолча фермашка хьайбаш леладеча наьха балха хьалаш а: салаIа моттигаш, балха эшаш йола инвентарь, цIагIарча цар дезала эша новкъостал — дукха дар терко эша дешаш.

Уж дерригаш а дийцар парте горкомеи халкъа депутатий горсовета исполкомеи заседание. Цига чIоагI бир района боахамашка тIахьожам лоаттабе а болх вIаштIехьбаккха новкъостал де а бахийта лаьрхIа бехкто кхаме болхлой.

Ши бутт баьннаб из заседани хинначул тIехьагIа. Хана йIоахалга диллача дукха юкъ яц. ТIаккха дIахьажал, продукце дикал мишта хувцаеннай!

Геттара чIоагIа критика еш хиннача «Ингушский» совхоза коллективо укх шера нийс бетта паччахьалкхенна дIаеннача 462 тонн шурех 212 тонн цхьоалагIча сортах я, вож 250 тонн — шоллагIча сортах, хIаьта сортах йоаца шура вIалла а яц; «Малгобекский» совхоза хьайбаш леладераша планагIа шера дIаяла езача кхобIаь тоннах дIаеннай 248 тонн. Цунах 56 процент цхьоалагIча сортахи вож — шоллагIча сортахи я. Иштта хьокхамаш да «Луч», «Кавказ» яхача, М. Горьке цIерагIча совхозий фермашка а.

Белгалдаккха деза, тIеххьарча шин боахама фермашкара дIаеннача шурех цхьаяр («Кавказе» — 49 проценти М. Горьке цIерагIча колхозе 90 проценти) цхьанна сортах йоацараш хилар. Из да цигара доахан бруцеллез яха лазар долаш хиларца дувзаденна. Бруцеллезни доахангара яьккха шура пастеризаци яьчул тIехьагIа а (из укхаза масса за а иштта тел пункташка дIа) сортах йоацаш лоархI.

БоагIIача бесса хьайбай боахамий болх вIаштIехьбаккханза йисай таханарча денга ГI. Ахриева цIерагIеи «Советский» яхеи ши совхоз. Царех хьалхарча боахамо нийс бетта дIаеннача 415 тонн шурех 39 тонн (9,5 процент) сортах йоацаш я, хIаьта шоллагIча боахамо дIаеннача 216 тоннах — 27 тонн я. Ерригача районе лаьрхIача сортах йоацаш дIаенна шура 24 процент я нийс бетта. Цун керттера бахьан, лакхе аьннача тайпара, района шин совхозе бруцеллезни доахан хилар да.

Торонашка хьежжа уж доахан дIа а даьха, цу фермашкара Iулаш тоаделга — совхозий а района а планашца лерхIаш гIулакх да.

Шурий дикалга а вешта хьайбай боахамга а хьажа декхар долаш хиларца со каст-каста хул совхозий фермашка. Дукха ба цу боахамашка бокъонца бола шоай балха говзанчаш, хьинар дола болхлой. ЦIи яккха лов «Луч» яхача совхоза хьайбаш леладерий коллектива (ферма бригадир—Чантиев ЕрагIи). Шера планах 1800 килограмм хIара Iаттагара шура яккха езача цу ферма коллективо 1879 килограмм яьккхай, хIаьта дикал — лакхехьа йийццача бесса, цхьоалагIчеи шоллагIчеи сортах йолаш чакхъяьннай.

Цигарча дикагIйолча доярка Мамергова Нурхана хIара Iаттагара нийс бетта яьккхай 2480 килограмм шура, хIаьта дерригача доахах 99 проценто Iаьсий даьд. Iаьсашта доал деча Узнева Бучас деррига Iаьсий дикача хьале долаш хьалкхеду. Из я КПСС член, Къахьегама ЦIеча Байракха ордена кавалер.

Иштта дикагIбарех я «Кавказ» яхача совхоза доярка Исаева Шура, Кондрачук Евдокия, дуккха кхыбараш.

Цу моча хьайбаш леладераша овсаре хьега къа бахьан долаш эргадаьнна хувцаденнад «Кавказ» совхоза № 1 йолча, «Луч», «Ингушский» совхозий фермашкара санитарно-гигиенически хьалаш.

ДIахо а из болх массайолча фермашка тоабелга да хIанз района хьайбаш леладерашта хьалхашка латта керттера декхар.

С. ДЫШНИЕВ,
юртбоахама продукташ эцарен цар дикален инспекце МагIалбика района инспектор.

Коа тIара оалхазараш кхедеча

ДIабахача нийс бетта оалхазарий дулх дохкара план 128 проценти фуаш дохкара план 106 проценти кхоачашъяьй Ермоловски коа тIарча оалхазарий фабрика коллективо. Вешта цифрашца хьахьекхача зIамига декхараш дац къахьегамхошта хьалхашка укх шера латтараш. КПСС ЦК июльски Пленума решенешта жоп а луш, планал совгIа 100 тонн дулх, цхьа миллиони кхобIаьи эзар гаргга фуъ дохка лаьрхIад цар бIарччача шера.

Из дош кхоачашдара массе бригаде, смене социалистически яхь йоаржаьй. Бригадай коллективаша болх бу «ХIара балха денна — дикала Знак», «ТIехьабусараш боацаш бе болх» яхача девизегIа. ХIара бетта баьча балха итогаш ю. Хьалхара моттиг малагIча коллективо яьккхай дIахойт хIара дийнахьа. Болхлошта бIаргагучча хьалтеха йоалл «молния» яха листок. Цу тIа белгалбоах толамаш даьхараш.

Социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхача бригадана 50 сом преми лу, шоллагIа моттиг яьккхачоа — 30 сом. Цул совгIа оалхазараш леладерашта юкъе хьалхара моттиг яьккхачоа — 10 сом, шоллагIа моттиг — 5 сом лу. Цу гIулакхо кхы а дикагIа къахьега безам бойт болхлой.

Фабрика бригадашта юкъе хьалха я Дербишев Iуме кулгалдер. Къаьстта дика къахьегама толамаш доах болхлоша Эльдарханова Айзанеи Татраева Банашеи.

КIезига бац бригаде опыт Iоаяь нах а. Шоай балха говзал къонача болхлошта дIаIомаю цар.

Керда оттабаь бригадираш ба Хаджаев Овхани Шадукаев Мусаи. Йоккха опыт йолча бригадирашца яхь лелаю цар. ХIара бетта план тIеххоачашъю. Цар бригадаша кхею кагий кIориташ. Цу бригадашка доккхий толамаш доахаш хьабоагIа болхлой Вимоева Белкъаст, Сатуева ПаьтIамат. Болринова Настя, Галаева Таня, кхыбараш.

О. ШАДИЕВ.

ЛЕНИНГРАД. Хьинаре къахьегам, техникагIа пайда эцара йоккха коэффициент юкъейоалаяро хийта эргадаьхад Социалистически Къахьегама Турпала, КПСС XXV съезда делегат С. А. Попов керте латтача 1101-ча автоколонна водителий бригада социалистически декхараш. Ленинградски транспортни узела автоперевозкашта гIулакх дара йолча управлене цу хьалхалаттача коллективо смежникашца вIаши ювзаенна йолча графикагIа болх а беш 320 эзар тонн совгIа мовхьаш дIа-юха дихьад.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа): хьалхалаттача бригада къонача болхлой смена — В. Трошков, В. Баландин, Ф. Крупчатников, бригадир С. Попов, Ю. Мартыненко.

М. БЛОХИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

С.-Хь. АУШЕВ

КХАЙКАНЗА ВЕНА ХЬАША

Кердача повеста тIара дакъа

Кхийхка дулх яь чура хьадоаккхаш Маликат йоаллача хана цIаьхха коанаIарах кхозза-диазза чIоагIо хIама техар дикка цIагIа хьачу а хозаш. Цига дIааравьаннача Хьасанал хьалха а ваьнна цIагIа хьачуваьлар цар ноанахошха вола Iовдарха. Ханна Хьасанал массехк шу воккхагIа вар из.

— Сайре дика хийла хьа, са еза нус! — аьлар цо шийга моаршал хатта хьадухьалъенача цIеннаьнага.

— Хьа а хийла везан даьла сайре дика! Марша а воагIалва хьо, молла! — цхьа геттара сабарагIа, цох шийна эхь хетилга хьахьокхаш, йистхилар Маликат. Ший вIаштIехьдоалача тайпара хоза дош аьнна а цунна товр де гIерташ хулар Маликат из воккха саг шоайцига массаза ва. Маьра ноанахошха из хиларца а, цул совгIа, молла ва яхаш из хиларца а, цун бехках къаьстта чIоагIагIа лоралуш хьайоагIар Маликат.

Цхьан хана Iовдарха леладаьча зуламеча гIулакхех хIама ховш яцар из. Фу гIулакхаш бахьан долаш Советски Iаьдала законех бехктокхаме а эза, кхозза цо набахте текхалга Хьасана а, цу юртарча цхьаболча ханна боккхагIболча наха а дика ховш дар. Царна дицлургдолаш дацар ди детташ чIоагIа догIа делхача цхьан Iаьржача бус зIамига бераш а кхоабаш жерал яьгIача кхалсага цаI мара боаца етт чура а баьккха цо лочкъабаь бигар, ше фу дергда а ца ховш йиш еха из кхалсаг елхаш лелар, дерзан дегIамаш а долаш цу дийнахьа улица тIа хьаарадаьнна лаьттача цун берий юхьамараш тIа гIолла Iоиха доккха хи тIадамаш. Царна дицлургдолаш дацар хаьхол деш ваьгIа воккха саг бага пахашк елла вийхка Iо а вилла, колхоза токера цо лочкъаяь хьажкIаш яхьар. Дицлургдолаш дацар Сийлахь-боккха Дай-мехка тIом лаьттача хана шийга повестка еча ЦIеча Эскаре а ца водаш, ведда цIагIара дIа а ваха, цул тIехьагIа цхьа ха яьннача гIолла топ бе а елла дезертираш болча нахах цхьа-ши саг шийх хьа а теха, шоай гIулакха наькъашка гIолла дIа-юха ихача кхалнахагара, къабеннача нахагара топаш тIа а увттаеш хIамаш йоахаш цун лелар а. Укх дунеи тIа ше яьккхача ханах ах ха цу бIехача зуламеча гIулакхех набахта воаллаш яккхийта саг вар Iовдарха. Уж гIулакхаш цо леладар бахьан долаш Хьасана даьла у мо мара везаш вацар Iовдарха шоай гаргара саг хулаш из вале а.

— Цига эгIахьа мовлат дешача а хинна се чувоагIаш хьачуэттав со шуга фу хьал да хьажа... Хоастам бу аз цу везача воккхача далла цо шо могаш - маьрша леладеш хиларах. Мишта доахк вай бераш? —хаьттар цо шийна тIаювха китайски макинтош тIера Iо а яьккха Маликатага дIалуш.

— Уж а зе-зулам доацаш хоза боахк.

— Далла хоастам бе беза оаш, деррига а цунгара да. Доккха беркат денна цIа да шун дар, — аьлар тIаккха Iовдарха паргIата а ваьнна ше дивана тIа Iоховш.

— Геттара дика болх баьб Iа тхо долча хьачуэтта. шо долчахьа вIалла хьалвоагIаш мичав е шун йиший воI. ВIалла кхоачалургболаш мича хилар укхан автобазера болх, — шийна могача бесса воккхача сага бехках Хьасан кIалхарвакха гIертар из.

— Цу моча хабарах тхоай йиший воI кIалхарвалийта уйла йолаш-м со а даьра вац, — ше вагIачара хьайистхилар Iовдарха. юхьа тIа даьина хьацар дIадоаккхаш йовлакх а хьекха. — Наьха бараш «фу эш шоана, аз де дезаш цхьаккха гIулакх дий», яхаш хул ноанахошка. Укхо сайга хIама оалаш хIанзалца сона-м хезадац, — аьлар тIаккха борд - бордагIа велавеннача Iовдарха йист ца хулаш вагIача Хьасанагахьа дIа а хьежа. Цул тIехьагIа наькха тIа доаллача коча кисара сулхьаш хьал а даьха, йистхилар доацаш уж доахаш ваьгIар из шийна хьалхашка Iы хьалъуха дулхи хьалтIамаши Маликата Iоттадалцца. Цу минуте сулхьаш юха хьоарчадаь киса Iочу а дехна, можа тIа гIолла ши кулг Iо а хьекха лаьрххIа кийчвелар Iовдарха даарах чамбаккха.

— Е дулх тикаь тIара ийца дена дий-хьогI? — хаьттар цо Маликатага.

— Даьра хац сона-м, молла. Ер ва-кх из денар. — Хьасанагахьа дIахьежар Маликат.

— Да. Грознерча дулх дохкача тика тIара ийцадар аз. ХIана хеттар Iа? — цунгахьа дIавийрзар Хьасан. «Дала вуза ма вовла хьо. Са да вахача кашора боккха маьлма хургбар хIанз хьога ер ца дайтача». Хьасана кхетадеш дар цо хаттар сен тIа гIолла ду.

— ТIаккха со ер даа йиш йолчарех вац! Кераста саго дийнача хьайбан дулх даа могадаьдац бусалба ды лелабеча сага.

— Ткъаь итт шу гаргга лаьца воаллаш Iайха калонешка доаккхаш хIана мегаьд хьона еррамо дола дулх кхийхка дилла яа? Цига къестадорий Iа: фу дулх кхийхка дилла яр хьайна хьалхашка Iоувттаяьр? — хаьттар тIаккха Хьасана кIирвенна цунна бIара а хьежа.

— Цига аз цхьанна сагага хаттацар малагIа дулх кхийхка дилла я сайна телар. ДIа ца хаьттача даа могадаьд дулх кераста саго урс хьекха дале а, мала могаьй дилла а.

— ХIаьта тхога фу де ях Iа? Хаттара бехк хьа хьай ма-бий. Тховсара хьона хьалхашка Iоттаде мегаргдолаш дола дулх тха цIагIа дац. Сесаг! Хьада укхана Iаьржо Iодетта индийски чай, дика хьийга воагIача сага тара ва ер, — аьлар тIаккха Хьасана ше фу дергда ца ховш еха лелача Маликатага.

Ши-кхо пела чай а менна юха а сулхьаш даха Iохайра Iовдарха. ЦIаьхха дIахьежа цунна керта тIа туллача узбекий яр мо йолча боархача фазгех бIарг а кхийтта, цхьан дийнахьа ше цунца баь бегаш дага а беха, вела ца велча Iевалапзар Хьасан. Из ше бегвоаккхаш велавалара са а кхийна юхьа тIара бос дIабодаш цунна эгIазвахар Iовдарха.

— Хьасан! — аьнна цхьа во цIогIа нйкхар цунга. — Аз дехар ду хьога цу тайпара бегаш кхы соца ца бар. Укх юрта мел бахача наха дIахезад Iа сога аьннар. Моллага ала а дувца а доагIаш дац цу тайпара нах беларгбола къамаьл. Цу моча хабараша сийдоацача воаккх саг. Нах вIашагI мел кхийттача метте Iохайнача вагIийтац со хьадувцал хьайна Хьасана даьр яхаш. Сох «гIогI» яхаш белилга мара кхы хIама дац хIанз укх юртарча наха дагадоаллаш. Из хIама даьра дацар вокх юрташка дIахезадецаре. ВорххIе да хьаккийца воаллалва эгтара хьалха из араьдаьккхачун, со айлаюкъе ваьккхачун.

Массехк шу хьалха Хьасан шофералла болх беш волча хана, Краснодарски крае свеклаш увза командировке вахийта волаш, автомобила хьалхарча чархах йоахка подшипникаш а еха, наькъа тIа латташ бийсанна шелваларах цамагар а кхийтта, новкъосташа цигара цIавоалаваьвар. Лазаро геттара халча а оттаваь, хIара хьа мел доагIача дийнахьа лораша массехказза еш уколаш а йолаш Хьасан уллача деношка хIанз воагIаш мо вена цар цIагIа хьачуваьнна хиннав Iовдарха. Хьасана хала доаха са а хьахеза, кхийтта лазар чIоагIа хилар хьагойта юхь тIа гIолла Iоуха хьацара доккхий тIадамаш а бIаргадайна, боккъонца хIанз вала воалкх ер аьнна хетаденнадар Iовдархана. Бордаш детташ Iарбий меттала массехк дош а аьина дуIа даь ше йистеваьлча корта Iочу а баха елхаш латтача Маликатага цо аьннадар:

— Хетаргахьа, дала укх дунен тIа шийна енна ха йиаь ваьннав хьа цIенда. Геттара кхераме ва ер уж менхаш тIа а доахкаш укхан са доле. Из дала вайна мегийтаргдолаш дац. Геттара сиха кхы ха дIа ца йохийташ дIадаха деза уж. Цул хьалхагIа укхана де дезаш цхьаккха хIама дац. Живарий, Маликат, геттара сиха кIод далахь сона! Менхаш дIадаьхачул тIехьагIа васкет даккха дезаш а ва ер!

Iочуийккха шоллагIча цIагIара зIамига кIод а дахьаш Маликат юхаеча, ахкан замалахьа а тIера Iо ца йоаккхаш тIаювхаю китайски сийна макинтош тIера Iо а яьккха ше лаьрхIар кхоачашде дагаволаш кийчвенна вагIаш хиннавар Iовдарха.

Бисмал а аьнна, цо кIод хьабе деллача, шортта цунгахьа корта хьа а берзабаь бIаргаш хьалекха хиннад Хьасана.

— КIеззига сабарделахь, Iовдарха, аз хьайна цхьа хьехар далцца! — аьннадар цо тIаккха халла йистхилар а даьнна.

— Даьра дергда! — цIогIа ийккхадар ши пхьарс а хьалхьекха кийчвенна вагIача Iовдархага.

— ТIаккха аз хьона цхьа рационализаторски предложени хьехаргья. Из Iа юкъейоалайойя хьона хайра хало а ца хулаш.

— Ай, фуй из рационални предложени яхар? ХIанзалца сона-м мича хезай из? — цецваьннача латтийсавар Iовдарха цо яхачох ца кхеташ.

— Цу хьа бе доаллача кIодаца е са доккхий мекхаш дIадаха хьо эттача наьха санна къахьега дезаргда хьа. Сона ховш цхьан дийнахьа хьайна хало еш къахьийга саг вац хьо. Нагахьа санна из аз ювца рационализаторски предложени Iа дIаэце, е, хьона я, е сона а хало а ца хулаш, доккха гIулакх хургда.

— Со геттара раьза ва Iа яхар кхоачашде. Фу де деза са цу Iа ювцача предложенех? — хаьттадар тIаккха Iовдарха.

— ХIанз цкъарчоа хьа цхьаккха хIама де ца дезаш аз мукъавоалийт хьо. Бокъонца дегIацара са дIа а даха венна со дIаваьнначул тIехьагIа ира диг теха къоастабергба Iа дегIацара са корта, цул тIехьагIа шин кога юкъе Iобулларгба Iа из. ТIаккха хьона а сона а дукха хало ца хулаш чакхдаргда вай шинне гIулакхаш. Из да хьона Iа сога даккха деза яха васкет а!

— АстогIпиралла!! АстогIпиралла!! Дала лоравовла хьо! Жи, Маликат, хьаялахь са макинтош! Ер боккъонца эгIаваь саг ва! Дала сона кхы бокъо лац укх цIагIа Iе! — топа чура баьнна пхо мо дIааравийккхавар цул тIехьагIа кхайканза вена Iовдарха, «даргI» аьнна нийI а тIатохаш.

— ХIана аьлар Iа цунга иштта? Моллашца деш хулий цу тайпара къамаьлаш? — аьннадар мара юхе Iохайнача Маликата.

— Мичав из молла? Боккъалдар аьлча, из-м цIагIа хьачувайта воагIаш а вацар! Дийна боллашехь а ханал хьалха нах боабаь дIабаха безам болаш ма-вий ер-м.

Цхьа гIулакх дага а деха укх наькъа из шоайцига венилгах сакхувш вар Хьасан. Наха лоархIаш а, сий деш а саг из волга ховра Iовдархана. Иштта наха хьаштдолаш вола саг шийна тIехьаваккха мегача, ший гIулакхаш кхы а дикагIа дIагIоргхиларах тийша вар молла ва со яхаш лела Iовдарха. Тоъал ха яр цу хьакъехьа Хьасанаца къамаьл де безам а болаш, дIахьоаде лоархIа а ца веш, кIийленна хайна дагIа цогал санна, аьттув баргбацар - хьогI са яхаш из лела. Цунна хезадар Хьасан механикаллара дIа а ваьккха слесаралла вахийтав аьнна. ХIаьта а Хьасан шийна дика вовзаш хиларца оагIув увзаш вар, ше из дIахьоадича ала па дезар цо шийга юхаалар кхераш. Къаьстта цох тешам байна хьавоагIар Iовдарха цкъа ше цо бегваьккхача дийнахьа денз.

Цу хана денз дукха хий Iохадар, дукха хIамаш хувцаденнадар, зIамига хиннараш хьалкхийнабар, боккхий хиннараш кхы а къабеннабар, тIехь-тIехьагIа хоалуш дIайодаш латтар зама, цунга хьежжа тоаденнадар наьха вахар а. Ший тайпара нигати уйлаши йолаш волча Iовдархана дезаш дар Хьасан ше хьош болча наькъа тIехьа валар. Хьаьнала къа а хьегаш, заманца гIа а боахаш хьавоагIаш вола Хьасан балхара дIаваккхарах уйла хувцаенна хургва аьнна хетар цунна. «ХIанз-м цхьанна сага хам а боацаш даьра воагIаргва хьо тхона юкъе», йоахар Iовдархий уйлаша.

Тховсара цхьа геттара сабаре волаш мо хетавелар цунна Хьасан. Ше дена гIулакх дIахьоадича бакъахьа да аьнна Iовдархана хийттача хана цIаьхха Хьасан вела а венна, баге хьалъайяьча вагIийсар из. «Сох молла ца хетилга да-кх укхан велар, ер ва-кх со нахалла ваьккхар», дегабуам бир Iовдарха. Цу тIа гIолла дар хIанз цун эгIазваха хьоьзар, баге юха ца озалуш даьна бехна волавалар.

— Нахага фу де ях Iа?— аьлар цIенхаштта Хьасана. — Беланза боалий нах уж мел беларгбола гIулакхаш Iа леладеш хилча, дувца ца доагIараш хье Iо мел хайнача метте Iа дувцаш хилча, ши кепиг миссел адамашта пайда хьатIабоагIаргбола гIулакх хьогара бIаргагуш ца хилча!

— Со наха чIоагIа эшаш саг ва! Ца хилча мегарг а воацаш! — бIаргаш а къоарзадаь тIавийрзар Iовдарха.

— Фу гIуланхаш да-хьогI! уж хьо ца хилча бахача наьха юкъахдиса латтараш? — ца хаьттача Iевалапзар Хьасан.

— Цхьаккха венна саг дIаволла йиш яц молла юкъе воацаш. Цох хой хьона со наха эшаш саг волга!

— Са да вахача кашора, цхьаволча бIеха цIог долча молла яхар фуд а ца ховш деча къамаьлал дуккха а наха пайданагIа ма да дикача саго хьалхар фуд а ховш вайнаьха меттала оалар. Иштта дикача наха къамаьлаш а деш байнараш дIабийхка моттигаш а ма я, хIаьта цу байнарий а цар гаргарча наьха а хьо мо вола молла тIавоацаш иштта дIабохкарах цхьаккха эшадена хIама а ма дац. Тоаденна деце. ХIанз хой хьона хье воацаш нах лелалургболга а боахалургболга а. Дикаьш тIа, вонаш тIа вIашагIкхийттача наха хьалхашка дIа а этта къамаьлаш де бокъонаш йолаш ба хьаьнала къа а хьегаш хьабоагIараш, къахьегарца шоай сий даьккхараш, дикача гIулакхашта хьалхалаттараш. Цу тайпара сий дола нах дукха ба вай районе. Уж ба массараша сий дераш, лоархIараш, дега чура безараш. Уж ба хьона са моллаш, со велча сона тIалаттаргбараш, сох белхаргбараш, сона де деза гIулакх дергдараш. Бац, са даьсара, хьо моргаш-м.

— Хьай даьллахьий, молла, унко аьначох дегабуам а бийя эгIаз ма гIолахь, — дехар дир цунга Маликата.

— Ер Iергволаш мичав хьо тханцига массаза ва хьоца цаI ца дийцача. Цхьа ший тайпара оамал йолаш ма вий ер...

— Вац даьра со-м наьха йоаца оамалаш йолаш! Аз мел яхараш цIена бакъдараш да! — юкъенйккхар Хьасан.

Цо мел оалача дешо топ кхийтача мо лазар дора Iовдархий дега. Цкъарчоа кхохкаенна дIаэттача юхь тIа гIолла Iодоладелар хьацара тIадамаш. Цхьа юкъ яьккхар цо мотт сеца саг санна йистхилар доацаш. ТIаккха цIаьхха сийнъелар кхохкаенна лаьтта юхь. Сов чIоагIа эгIазвахарах сиха вIашадеттадала доладелар дIаьха кера бIаргцIацкъамаш, цхьа во эга даьлар кулгаш.

— Со жукнарг яц! — нйккхар Iовдархага бирсденна доагаш бIаргаш а долаш. — Аз леладу гIулакхаш кхоана хьатIадоагIача къематдийнахьа накъадаргдолаш да. Хьо мо болча наьха гIулакхаш цига шоай тайпара хургда. Хьона жожагIате мара бIаргагургьяц!

— Да хьакхийца са воаллалва из хьай керта пхьукIоаг мо мара ялсмале-м хьона а бIаргагургьяле! — аьлар тIаккха Хьасана.

ДIакхайда мIарах хьалъэлла улла ший макинтош хьа а ийца, кхайканза бена пхьу доттанза бодаш мо, дог во хинна цIагIара дIааравийккхар Iовдарха.

КОМСОМОЛЬСКО-КАГИРХОЙ БРИГАДА

Ленински комсомола юбилейна сийленца накъаенай Нохч-ГIалгIай АССР гIишлон управлене спецСМУ-10 чуйоагIача № 2 йолча гIишлон участка Прохоров Дмитрий Степановича кулгалду комсомольско-кагирхой комплексни бригада.

Из бригада хIанз В. И. Ленина цIерагIча улицагIа кхоъ шийттазза вIаштIардаь кооперативни цIенош хьалдеш я.

ЧIоагIа бехктокхаме гIулакх да наха чубаха цIенош хьалдар. Шоай бехктокхам дика бовзаш къахьег цу кагирхоша. ГIишлон-монтажни балхаш дара итт бетта план бригадо 26 октябре кхоачашъяьй комсомола 60 шу дизара сийна.

Бригада членаш шоай дош дизза кхоачашдеш, цхьа барт болаш хьабоагIа дуккхача шерашка. Из хьахьокх В. И. Ленин ваьча денга — 22 апрелага цу кхаь цIенах хьалхара цIа хьалдаь даккха аьнна тIайийца декхараш цар ханал хьалха кхоачашдаро. Уж санна дола масалаш дукха да цар балха тIа.

Прохорова бригада доккхийча толамашца накъаера СССР кердача Конституце шу дузача денна а. Цу денга цар кхоачашйир гIишлон-монтажни балхаш дара пятилетка кхаь шера план.

ТIах аьнна, кадай кагирхой ба бригада членаш, цар болх беча хана бIарахьежача моттаргда уж цхьан хIаманна сихбенна хьувзаш ба. Монтажни, сварочни, бетонни балхаш ду бригадо, цхьан дешаца аьлча, лард йолларгара дIадола а денна, цIенош хьал а детта, отделочни балхаш чакхдаллалца мел дар шоаш ду цар.

Ала деза, болх сиха бора аьнна шоаш беча балха дикал лохъялийтац цар. Бригадо баьча балха дикалга хьожаш я гIишлон-монтажни балхий дикала кооперационни контроль.

Цул совгIа лаьрххIа хьаьяча гIишлонхой городоке йолаш я социалистически яхьа экран, арахец яхье котбаьннарий сийна молнеш. ХIара болхлочоа деина болх йистебаьлча хов ший балхах хьахиннар ший балха оттаяьча оценкагIа. Из санна йолча системо торо лу болх дикеи сихеи бе.

Бригадо хьалдеш дола кхоккхе а цIа 1979 шера отделочни балхаш дара дIадала дезаш да. Шеко яц шоай къахьегама овсарле 130 — 140 процентага дIакхоачаяьча цу кагирхоша из болх ший ханнахьа чакхбоаккхаргхиларах. Цунна тешал ду цу бригадана чIоагIа раьза волаш участка начальника Беков Ахьмада Мухьмада деча къамаьло. Цо йоах: «Шевар цаI санна дика болх беш ба цу бригада доакъошхой».

Бригадо доаха толамаш цхьаццабарий хьинар совдаларах тийша а да дукхагIдолча даькъе. Цудухьа къаьстта цIераш яха йоагIа производстве хьалхалаттарий. Царех ба монтажникаш Иван Лукич Провозем, Иван Бобрусев, электросварщик Н. Самохвалов, плотник Ужахов Гирихан, электросварщикаш Тупашев Зейнди, Ткачев Владимир, иштта кхыбараш.

Х. АУШЕВА.

БУРЯТСКИ АССР. Гусиноозерски ГРЭС-е — Ерригсоюзни комсомольски ударни гIишло хьалъеча — чуийнна балхаш деш латта 210 эзар киловатт мощность йола кхоалагIа энергоблок болх бе йолаялийта гIерташ. Мехка малхбоалехьа йоккхагIъярех йолча цу йIовхала станцера ток горнорудни, химически, хьу чакхйоахача предприятешка, Монгольски Халкъа Республика «Эрданэт» яхача горно-обогатительни комбинат хьалъеча кхоачаргья.

Октябра хьалхарча къахьегама вахте этта монтажникий, турбинистий, генераторщикий, котельщикий, изолировщикий, хьалхалаттача бригадаша дош деннад Гусиноозерски ГРЭС-а кхоалагIа энергоблок Сийлахь-боккхача Октябра 61 шу дизарга болх бе йолаялийта аьнна.

СУРТА ТIА: Гусиноозерски ГРЭС-а керттера корпус.

В. МАТВИЕВСКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

Хьалхле лелаер

Назрановски автотранспортни предприяте хьалхле лелаеча грузовой автомобила водитела Точиев Iабдулкерима Мухьмада республике хьалхарчарца лаьрхIар лакхара социалистически декхараш тIаэца: итттлагIча пятилетка план шин шерай ялх беттаи кхоачашъеи хIаьта укх пятилетке 2 пятилетка план кхоачашъеи.

Массаза а ше аьннар кхоачашдеш гIулакхаш цIена леладеши волча производства ветерана дикален эффективностеи пятилетка керттерча девиза жоп а луш декхараш тIайийцад ший балха дикал кхы а лакхъе, халкъа рузкъеи доалахьеи лорае, цун кхом бе.

ИтттлагIча пятилетка план, тIайийцача декхарашка лаьрхIачул цхьа бехказло йолча бахьанах кIеззига тIехьа а воалаш, 1978 шера 28 августе кхоачашйир Точиев Мухьмада.

Технико - экономически хьокхамаша тешал ду Точиева балха. Карара пятилетка йолаелча дениз цо кходаьд 2765 литр бензини 185 сома запасной оатхалаши.

Предприяте дикагIболча хьехамчех цаI ва Мухьмад. Ший низи хаи ца кхоеш, шийна ховр камаьрша кагийчарна дIалуш хьавоагIа из.

Цо даиман къонабараш тIахьех шоаех тийша йола техника лорае, къахьегама овсарле лакхъяра тIехьа цахаддаш къовсам лоаттабе, шоай планаши тIайийца декхараши кхоачаши тIехкхоачаши де.

Точиев Мухьмада шийи профессех болча новкъосташка «Тахан хьалхалаттачоа карагIдаьннар — кхоана массанена йола норма хийла!» яха кхайкарал даьд.

Цо беча балха дикала боккха теркам тIабохийт цунца болх беш хулача гIишлонхоша а, уж чIоагIа раьза ба цунна.

Iабдулкерима Мухьмад ший бригаде профгрупорг ва, цо дика гIо ду коллективе социалистически яхь шерагIа йоаржаяра, дикагIбола производственникаш яхье а бехаш. Коллектива общественни вахаре хьинаре дакъа лоаи цо. Предприяте кулгалхойи коллективеи шеко яц Мухьмад ше каралаьцача наькъа тIара варг ца хиларах, хIаьта дIахо дIайодача хана цун производственни хьокхамаш кхы а лакхагIа хилар лов тхона.

М. БЕКОВ,
Назрановски АТП директор.

ДОВЗОЛ ДЕХЬАРА

ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА ХЬАЛ-ЦХЬАН КIИРАГIА

ХАЛКЪАШ МАШАР ХИЛИИТАР ЛОВШ ДА

24 октябре дIадоладелар герз дIадаккхара леладеча гIулакхий кIира. Из эггара хьалха даьд ООН Генеральни Ассамблея герз дIадаккхара йолча укх шера бIаьсти хиннача лаьрхIача сессе решенегIа Дерригдунен Машара Совето. ЧIоагIа символични долаш хIама да из кIира дIадоладеш йола ха «хьатIайоагIа тIехье тIема Iазапах кIалхарьяккхар духьа» хьаьь ООН вIашагIъеллача денца (1945 ш.) нийслуш хилар.

Дерригдунен кампане керттера декхар — халкъаши общественности герз Iоадара, эггара хьалха ядерни дар Iоадара духьала хила оарцагIийоаккхилга да. Из гIулакх къаьстта актуальни лоархIам болаш да дукха ха йоацаш США президента нейтронни герза «лоархIамегIа йола компоненташ» арахеца йолае аьнна решени тIаэцар бахьан долаш.

ХIанзарча дунен тIа цхьаккха декхар дац шера 400 миллиард доллар дIа а дохийташ герз Iоаделга соцадайтарал саготагIеи тIехьа па тетташ кхоачашде дезарехи декхар. Из лоархIамегIа йола дунен халкъашта юкъера проблема къоастаелга дерригача мехкашта а халкъашта а чIоагIа хьашт долаш да.

Советски Союзо хьинаре пайда эц герз дIадаккхара тIехьа лоаттабеча къовсаме ООН йоккхийча торонех. Генеральни Ассамблея решенегIа герз дIадаккхара дола итт шу аьнна дIакхайкадаь долча алхха укх 70-шерашка а вай мехко оттадаьд герз дIадаккхара йола Дерригдунен конференци гулъяр, ядерни герза тохкамаш делга диза а массанахьа а соцадайтар, дунен халкъашта юкъерча гIулакхашта юкъенизагIа чу ца гIертара хьакъехьара Дерригдунен договор чIоагIдар, дуккха нах хIалакхбеш долча герза керда тайпаши системаши хьа ца еш соцаяйтар саннеи кхыдолеи дешаш дувцийта аьнна.

Герз дIадаккхара йолча ООН Генеральни Ассамблея лаьрххIача сессе СССР-о оттайир дунен халкъашта юкъера герз дIадоаккхаргдола шерра, реалистически программа. ХIанз болх беш йолча Генеральни Ассамблея XXXIII сессе советски дипломате цу программана дIатIатохаш керда инициативаш оттаьйи. Иштта, вай мехко оттаьй ший територе тIа ядерни герз доацаш а из хьаден эцеи раьза доацаш а долча мехкашта гаранти ялара хьакъехьара дунен халкъашта юкъера цхьа барт барах йола предложени. Цунца цхьана цо оттаьй ядерни герз тахан ший доацаш долча мехкий територе тIа ядерни герз дIанийс ца дайтара хьакъехьара соглашени а чIоагIъярах йола предложени. Цу тайпарча соглашене ядерни тIемах бола кхерам юхатоха мегар.

Кхьаьгта гуш да кийчбеш латта сепаратни барт Iарбий хьаштаца а деррига чу а лоацаш гаргарча малхбоалера проблема нисхоица тоаяра принципашца а тарлуш йоацилга. Тель-Авиво, мадарра аьлча, керттера шийна дагалаьтта кхоачашдаьд — шин оагIорахьара египетско-израильски соглашени чIоагIъелга Иордана Малхбузехьарча йистеи Газа секторен кхоанен хьакъехьара дош а, хIаьта иштта цу районашка баха ховшабаьча израильски тIемахой хьакъехьара дош а цунца дувзаденна хургдоацаш.

Цул совгIа цу бартах-м Египта ший хьашташта а зе кхет. Израильски агресси ярах йоаь къаман суверенитет а Египтага бIарчча юха кхачац. «Машара договора» проекто кхыметтел кхоачам хиллал кхерамзлен гаранти а лац Египтана. Синайски ахгIайрен тIара бIунаш арадаха раьза хилара «компенсаци» еш Тель-Авиво Египтагара дIадийхад Изранла мехкдаьтта лоаттадара гаранти ялар. «Вашингтон пост» яхача газето белгалдеш ма-хиллара из а «льготни условеш» а йолаш.

КХЕРАМЕЧА НАЬКЪАГIА

ДIадаха кIира долалуш Токио Японе премьер-министра Т. Фукудой КНР госсовета премьера заместитела Дэн Сяо-пинеи японо-китайски договора ратификационни грамоташ дIа-юха эцара церемоне из документ парламетски могадара процедура чакхъяьлар, хIаьта 23 октябре денз из договор чIоагIденна дIаэттарг а лоархI. Официальни цунах «машарен доттагIлени договор» оале а цун чулоацами цу дешай бокъонца дола маIани вIаши гаьна да. Бокъонца аьлча договор Гаьнарча Малхбоалерча машарен кхерамзлени хьаштаца кийслуш дац, цо толхаю бIарчча хьанийцача дерригача дунен тIара политически климат а. Цо кхерам тIатувс къаьстта чIоагIа юкъарчал доацаш Китайна юхе дадача мехкашта, боккъалдар аьлча пекински кулгалхой экспансионистически никъ мога а беш.

Японо-китайски договора иштта мах бе боагIаш хилар бакъду хIанз Японе вахача хана Дэн Сяо-пина цига даьча дуккхача къамаьлаша. Цу лакхача посте латтача китайски эмиссара ши духьа а доацаш цIаьнха а хьакхайкадаьд. Пекино цу договора дог лоархIаш я цу тIара юхь Советски Союзагахьа ерзаяь долча «гегемонизана духьале яра» хьакъехьара статья. Японски оагIоно из китайски тезис хьаллацаро хьахьокх безам болаш дале а е безам боацаш дале а пекински кулгалхой цу кхерамеча арахьарча политика уйлашта цо новкъостал дар санна хIама хилар.

«Японски общественность ала бокъо йолаш яр Дэн Сяопин Токио вар договора ратификаци елга белгалдаккхар хинна Iац, — язду «Нью-Йорк таймс» яхача газето. Цо из даьд иштта Японе политически никъ хувца гIертара а. Советски Союзаца конфронтаци ярах тIема гIулакхашка дIадохийтар дукхагIа хилийтаран из тIа а хьехаш». Бакъ долаш да КНР Пачхьалкхен совета премьера заместитель вIалла къайле а йоацаш Токио ше къамаьлаш деча хана белгалдаьха японо-китайски договор антисоветски лостам болаш хилар а Японена сихагIа милитаризаци ярга дог доахаш Пекин хилар а белгалдаьккхалга.

Бакъдараша хьахьокхаш ма-хиллара Пекин гIерт иштта ма-могга чIоагIагIа японо-китайски США-неи Японенеи юкъерча «кхерамзлен пункт» оалаш долчун ларда тIа латтача японо-американски военно-политически цхьана гIулакхаш леладарца дувза. Из пакт Дэн Сяо-пина гуччахьа хьаллоацаш хиларо, хIаьта иштта американски бIунаш дIахо Японе хилар ловш цо даьча къамаьлаша, яздора «Фигаро» яхача французски газето, хьахьокхар цхьа ший тайпара «кхоякха альянс» е ший тайпара Вашингтон — Токио — Пекин яха соа вIашагIйолла гIерташ из хилар.

ТИЙШАЧА БАЛХА ЛОГИКА

Вашингтоне египетско-израильски переговораш а яь США-с чIоагIа новкъостал а деш цу деношка сепаратни барт вIашагIболлалехьа хьалха Египта Къаман собране депутаташта хьалхашка къамаьл даьд президента А. Садата. Цо цу хана шийна наьха тIа бий хьа тIа а беттаи Iарбий халкъий законни хьаьшташта зе даргдолаш Тель-Авиваца договор дерг ма-дац ше яхаш ший мехкахошта дош тийннад.

Бакъда, цу договора контураш тIехь-тIехьагIа хьагучаювла ме ювл дикагIа гуш да Iарбий мехкий законни хьаьшташ лорадар а доацаш уж хьаштаи дохкара цо мел леладер леладелга.

Иштта я тийшача балха логика, хIаьта капитулянтски хьисапе цу барта юкъе ваха Садат цунах хьамукъавала низ болаш вац. Вашингтона официальни викало Дж. Шермана хоам ма-барра цхьа наггахьа оговорка мараца еш ма-дарра аьлча ВIашагIкхийттача Штаташа переговорий истола тIа IотIакхесса хинна договора проекташ могаьй Израилой Египтой. Цу викало белгалдаьккхар Каире а Тель-Авиве а «керттера принципиальни дешаш» хIанззехьа а къоастадаь даьннад, де дезаш дисар цхьа лоадама доацача дешаца вIаши дагабалар мара дац, аьнна.

А. АЛЕКСАНДРОВ,
С. СТОКЛИЦКИЙ,
В. ХАРЬКОВ.
(ТАСС).

НАМИБЕ ПАТРИОТАШ ХЬАЛЛОАЦАШ

НЬЮ-ЙОРК. 28 октябрь. (ТАСС корр.). Къамий ВIашагIкхийттача Организаце торжественни хьале белгалдир Намибе халкъа тIехьа хилара дола дунен халкъашта юкъера кIира дIадоладалар. Намибийски халкъ паргIатен ший лоIамеи хилийтара тIехьа лоаттабу къовсам хьаллацара хьинар айдеча дунен халкъашта юкъерча сообществана новкъостал де дезаш да из кIира.

ООН совета Намибена йолча лаьрххIача заседане къамаьл деш ООН генеральни секретара К. Вальдхайма цIаькха а белгалдаьккхар законагIа йоацаш ЮАР-а расистски режимо Намибе яь оккупаци соцаяйтараи паргIата, ший лоIаме хилийтара цун халкъа законагIа йоагIаш йола бокъонаш дIаяларан тIаерзаяь йола ООН решенеш тIехьа ца а тетташ кхоачашъе езаш хилар.

Нийсача наькъаца Намибе проблема къоастаелга намибийски халкъа дагa латтар кхоачашдеши къулбехьен - африкански бIунаш Намибера арадоахилга, паргIатта хоржамаш делга, деррига дискриминационнии репрессивнии законаш дIадоахилга, политически гIулакхашта чубехкараш — расистски набахтений тутмакхаш — мукъабоахилга белгалдеши хила деза аьлар цо.

Намибе хьакъехьа Преторе режимо лелаеча манëвраштa чIоагIагIа критика еш къамаьл даьд деколонизаци яра йолча ООН комитета председателa Салим А. Салима (Танзани), Намибе хьакъехьара ООН решени кхоачашъяра эхь ца хеташ духьал яьннача ЮАР-а леладеча гIулакхаша, белгалдаьккхад цо, Африка къулбехьарча кхохкама кхераме эскалаци ярга кхоачаду гIулакх, хIаьта законагIа йоацаш Намибена оккупаци яь лоаттаяр ВIашагIкхийттача Къамий Организацех дош ца хетар санна хIама а да. Цо иштта чIоагIа критика йир Преторе расистски кликаца йIаьха а хоадам боацаш а переговораш яра наькъаца Намибе проблема кардинально къоастаяра духьале е гIертача малхбузехьарча державай позицена. «Хилийта йиш йолаш хIама дац, — аьннад цо, — дунен общественносто дIадехараши из духьала ярашн теркал ца а деш чIоагIа Iазап эзача Намибе халкъа духьала йола репрессейн цIий Iоухийташ нах боабарен политика дIахо лелаеш йолча режимаца переговораш елга».

И. МАКУРИН.

ГIАЛГIАЙ ТРУППА ХЬАЛХАРА СЕЗОН

Республика театральни вахаре а массехк ди хьалха ший шовзткъе бархIлагIа сезон дIайолаьча Советски Союза Турпала Х. Нурадилова цIерагIча Нохч-ГIалгIай драматически театра а чIоагIа белгала дола хIама санна чакхдаьлар 28-ча октябре укх шера Ленинградски театра, музыка, кинематографе институт чакхъяьккхача кагирхоех латтача гIалгIай труппо ший хьалхара сезон хьаеллар.

Искусстве шоай хьалхара гIа боакхаш бола къона актераш дег тIара даькъала бийцар республика культура министра заместитела А. Г. Митрофанова, М. Ю. Лермонтова цIерагIча эрсий драматически театра директора В. Р. Фоменкос, Х. Нурадилова цIерагIча театра директора И. И. Успаева.

— ГIоза а хала а ба театрера болх, — аьлар республика къаьнагIбарех цаI волча актера, РСФСР халкъа артиста Зубайраев ЯрагIе. — Из атта боаца никъ хержараш боарам боацаш искусствана мутIахьа, шоаш ца кхобеш къахьегаш хила беза.

Гулбеннараша дика тIаийцар къоначa актераша С. Чахкневен, Г. Русаковен «Къонгаш бовча хана» яхача драмах кийчъяь премьера. ВЛКСМ 60 шу дизара хетаяь из спектакль оттаяьр ва театра керттера режиссер, РСФСР Пачхьалкхен преме лауреат Р. Хакишев.

С. ПАРЧИЕВ.

Къонала цIей

Ленински комсомола 60 шу диза ди доккха цIей санна белгалдаьккхар Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша. Цунна хетаяь торжественни митинг хилар самардийнахьа С. Орджоникидзе цIерагIча стадионе.

Республика комсомольцаш цIейна накъа миншта баьхкаб дувцаш, комсомола ветеранаш а таханара комсомольцаш а ВЛКСМ юбилейца даькъала бувцаш лоацца къамаьл а даь, митинг хьайийллар ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара Г. Эльмурзаева.

Комсомола ветераний цIерагIа митинге дакъа лоацаш хиннарашка моаршал а хаьтта ткъаь иттлагIча, шовзткълагIча шерашка республика комсомольцаша леладаьча сийдолча гIулакхех дийцар ВЛКСМ ветераний городской совета председатела, академика М. Д. Миллионщикова цIерагIча института доцента В. И. Филькина, Советски Союза Турпала, цу института доцента Ш. С. Абрамова.

Дашкара хьайица гIулакх тахан тешшаме дIахо кхухьаш парте XXV съездеи ВЛКСМ XVIII съездеи решенеш кхоачашъеча республика комсомолена карагIдувлача гIулакхех дийцар «Союзавтоматстром» объединене Грозненски опытно-экспериментальни завода инженера Арснукаев Саидбека, Грозненски гарнизоне эскаре гIулакх деш волча Батулин Александра.

Массане а чIоагIа къоабалдаь тIаийцар митинга доакъашхоша 2018-ча шерарча комсомольцашка ВЛКСМ сийдола традицеш дIахо кхахьа уж тIахьехаш даь кхайкарал. Из Iодийшар комсомола Октябрьски райкома хьалхарча секретара Х. Сатуева.

Стадион екаеш чIоагIа тIоараш деттарца тIаийцар гулбеннараша кагирхошта коммунистически кхетам балара даькъе доккхий хIамаш карагIдаларахи ленински комсомола 60 шу дизарца дувзаденнен ВЛКСМ Центральни Комитето Нохч-ГIалгIай комсомольски организацена памятни лента даларах бола хоам. ВЛКСМ обкома байракха тIа из дIаделлар комсомола обкома хьалхарча секретара Г. Эльмурзаева.

Торжественни митинге дакъа лоацаш хиннарий цIерагIа сийлахь-воккхача баьчча В. И. Ленина памятника йисте зизаш дахкар республика районни комсомольски организацей толашагIа болча викалаша.

Митинг чакхъяьнначул тIехьагIа стадионе хилар доккха спортивни цIей. Гулбеннараштa шоай говзал гойташ хилар ший лоIамагIа кIалтохаргах латара дунен, Европа, СССР чемпион вола А. Бисултанов, спорта дунен халкъашта юкъерча класса мастераш Б. Кинев, Х. Орцуев, СССР спорта мастераш А. Хамзатова, В. Захаров, В. Хамидов, Н. Махмудов, дукха кхыбола цIи хеза спортсменаш.

Комсомольски юбилейни митингал тIаьхьа цу дийнахьа В. И. Ленина цIерагIча майда тIа, ДоттагIала майда тIа, П. Мусорова памятника йисте, кхычахьа.

БIаьш къонача спортсменаша дакъа лаьцар цу дийнахьа В. И. Ленина цIерагIча майда тIа чакхъяьккхача комсомольски юбилейни эстафете. Шо-шоай группашка цу эстафете хьалхара моттигаш яьхар №№ 55, 56 йолча школай, Грозненски педагогически училища, ГПТУ-10, академика М. Д. Миллионщикова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта института, «Красный молот» завода атлеташа.

Къонала доккха цIей а хинна дIаэттар Нохч-ГIалгIайчене ВЛКСМ юбилей езъелга.

С. МУТАЛИЕВ.

СУРТАШ ТIА: ВЛКСМ ЦК памятни лента комсомола обкома байракхах дIадоллаш ва Г. Эльмурзаев; С. Орджоникидзе цIерагIча стадионе хиннача спортивни цIей доакъашхой.

В. ЕЛИЗАРОВА сурташ.

ХЬАЬНАЛА КЪОАНАЛ

Вай мехка Iалаьмате лоархIаш а сий деш а лелаю къоанал. Хьинаре къа а хьийга. Даьхенна ший граждански декхар дIалуш тIакхаьча къоанал хIаьта а. Бакъда, цу морча къабеннарашта, цхьаццадола наьха хьашташ кхоачашде гIерташ общественни балха тIа хьинаре къахьегаш бола нах. Цу нахах ба пенсионераш Валентина Григорьевна Котги Николай Иванович Скородумови. Даиман нахаца ба уж. Ткъо шу хьалха 30-ча участке цар хьайийллар «ДоттагIал» яха берий майда. Цига болх беш я «Говза кулгаш» яха кружок, художественни самодеятельность. Цу хана денз цу майда лелабаьча балхах даьха сурташ, язъяь статьяш, тийнна сийлен грамоташ тIайолаш кийчдаь альбом да маьреи сесагеи. Кружокерча бераша догамаш дутсурташ дехк, хьийзача тхах хIамаш ю. Массаяр хIана яц аьнна йола занятеш Валентина Григорьевнай цIагIа хул. Бераша хьа мел даь дола хIама боча долаш, лорадеш леладу боккхийча наха. Дика сурташ доахаш ва Николай Иванович. ЦIагIа пена тIа хьалтеха доахк цо даьха сурташ, бераша даь догамаш, цар хьийзача тхах яь хIамаш. Укхаза да цар вiIний йоIо Скородумова Олися гизгах даь Марксеи Ленинеи портреташ. «ДоттагIале» массаза а дакъа лоацаш волча Костенко Сашас гIомара юкъе докъадаьча зизах кийчъяь гербарий я. Николенко Игора чIоагIа дукхадеза дахчан тIа цIийча овраца догам делга.

Цу цIагIа цхьан саьнга латт литература чудола шкаф. Валентина Григорьевнас лелаю Октябрьски районни библиотекера дIан хьан кхухьаш йола библиотечка. Дукха пенсионераш а бераш а ух укхазара книжкаш даьха. Хийла кийчъю тайп-тайпарча книжкаех лаьца йола книжни выставкаш. Дукха ха йоацаш укхаза хилар Л. И. Брежнева яздаьча «ЗIамига лаьттеи» «Юхадийндалари» яхача книжкаех йола конференци.

М. ГАДАЕВ,
хьехархо.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

31 октябрь

I ПРОГРАММА.

8.00 — «Ха».
8.35 — Iуйренара гимнастика.
8.55 — «Кагирхой творчество».
9.25 — Питер Устинов. Моссовета цIерагIча Пачхьалкхен академически театра «Лакхален тIа кхача ах никъ бисача» яха фильм-спектакль.
15.00—«СибарегIа Гаьнарча малхбоален гIолла».
16.00 — «Исторе оагIонаш».
16.30 — ДIалокх Карельски телевиденей радиой симфонически оркестро.
17.00 — «Вай сомий беш».
17.30 — «Вай дай къонала терпаме да».
18.00 — Кердадараш.
18—15 — «ХIара сурта тIа — малх».
18.30 — Советски иллей концерт.
18.55 — «Халкъий доттагIал — литературий доттагIал». Городе Ташкенте Азеи Африкеи мехкий йоазонхой дунен халкъашта юкъера вIашагIкхетар.
19.35 — «МIаьдъяь никаш», яхача телевизионни художественни фильма премьера.
21.00 — «Ха».
21.30 — «Святослава Рихтера хроника» яхача телевизионни фильма премьера. Из йистенача — кердадараш.

II ПРОГРАММА

16.40 — «Салтий письмош».
17.10 — «Болх ца беш хIана латт шура йоаккха агрегаташ».
17.25 — «Къахьегама семестр» яха Iилман-популярни фильм.
17.35 — «Юртарча клуба балха денош».
18.05 — «Социалистически яхьа дневник».
18.35 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала).
19.00 — Хоккейх йола СССР чемпионат. «Крылья Советов» — «Динамо» (Москва) ЦСКА спорта Двореца трансляци. Перерывах — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
21.00 — Пачхьалкхен Омски эрсий халкъа хора концерт.
21.40 — «Из деррига а цох лаьца» яха телевизионни дукха серийн художественни фильм, шоллагIа сери.

1-гIа ноябрь

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». 8.35—Iуйренара гимнастика.
8.55 — ДIаеша стихаш.
9.25 — «Цхьан моттиге цабахараш» яха телевизионни художественни фильм.
10.50 — «Кинонаькъбара клуб».
15.00 — Мехкий телевизионни студей документальни фильмай программа.
16.00 — «Халкъа ашараш».
16.15 — «Музейшкеи выставочни залашкеи гIолла».
16.45 — «Iилман вахар». Ленински комсомола совгIатий лауреаташ.
17.15 — «Орленок» яхача телестуде концертни зал.
18.00 — Кердадараш.
18.15 — Алжирски революци хина 24 шу дизарга. «Алжир — тахана» яха кинопрограмма.
19.00 — Футболах йола УЕФА кубок. «Динамо» (Тбилиси) — «Герта» (Малхбузен Берлин). Тбилисера передача.
21.00 — «Ха».
21.30 — «Илли, романс, вальс».
22.00 — Спортивни программа. Йистеньача — кердадараш.

II ПРОГРАММА.

17.50 — «Спортлото» — спорта лаьрхIа.
18.10 — «Автомобилаца тохкамбар» яха Iилманан-популярни фильм.
18.30 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала).
18.50 — Сийлахь-Боккха Октябрь гIалгIай литератураца (гIалгIай меттала).
19.25 — «Ялатах дола дош» яха документальни фильм.
20.15 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!»
20.30 — «Из деррига а цох лаьца», яха телевизионни дукха серийн художественни фильм. Хьалхара сери.

РАДИО

31 октябрь.

6.30 — КПСС XXV съезда соцамашка хьежжа республика къахьегамхой атеистически нравственни кхетамца кхебара декхараш (эрсий меттала).
7.00 — «Грозненски рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.17 — «Сердало» газета обзор.
7.32 — Ашараш (нохчий меттала).
8.25 — Хоамаш.
8.35 — «Ашараш» (гIалгIай меттала).
8.45 — Кагирхой атеистически нравственни кхетамца кхебечара хьехамчий лоархIам. Микрофона хьалхашка ва Социологеи философеи Нохч-ГIалгIай Iилма-тохкама института зIамагIвола Iилман болхло Гадаев (нохчий меттала).
9.15 — Къахьегама коллектива хьалхашка вахара позици вIаштIехьъялар. Беседа автор «Красный молот» завода парткома секретарь Капустинов (эрсий меттала).
9.25 — Ашараш (гIалгIай меттала).
9.45 — Ислама тIехьарча бахархошта юкъе беча Iилман-атеистически балха хьакъехьа. КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретара С. А. Бекова беседа (гIалгIай меттала).
16.00 — Дина гIуллакхаш юстара дахара тарра кхалнаьха къахьегамен социальнии хьинар. Исторически Iилмай кандидата Каратаевой къамаьл (эрсий меттала).
16.15 — Атеистически, нравственни кхетамца бахархой кхебара культурно - просветительни учрежденеша бу болх. Нохч-ГIалгIай АССР культура министерства методически кабинета заведующе Берсанова беседа (нохчий меттала).
16.30 — Ашараш (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
18.30 — «Сайринара Грозный» (горсете гIолла).
18.30 — Ашараш.

1-гIа ноябрь.

7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.32 — Ашараш.
8.25 — Хоамаш.
8.35 — «Вай, советски халкъ». Беседа (гIалгIай меттала).
8.50 — Ашараш (нохчий меттала).
9.15 — «Социалистически демократи дIахо дегIаяр». Беседа. 9.30 — Довзол дехьарча иллей концерт.
16.00 — Сийлахь-боккхача Октябра толамашца накъагIоргда. «Къахьегама рапорташ».
16.15 — «Хьона Даьхе салтечун дог» (нохчий меттала).
16.45 — «Шоай гIулакха мастераш» (нохчий меттала).
18.00 —Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

Хоамаш

Тахан республике гIоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, дохк а доаллаш, малхбузехьара секунде 0 — 5 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 8 — 13, Грозне 11 — 13 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, цхьайолча хана лаьгIо догIа а делхаш, дохк а доаллаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 0 — 5, дийнахьа 8 — 13 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ХУДОЖНИКА ТЕРКАЛДАЬР

КРОКОДИЛ

— Эггара дикагIеи цIенагIеи я вай «крокодил»...

40°

— Да хьакхийца воаллалва вайх эшаргволчун.

Х.-Б. ИСРАИЛОВА дехка сурташ.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бекхтокхама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культурай отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела—3-42-28; письмой отдела—3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отдела партийной жизни и культуры—3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем—3-74-68; бухгалтерии—2-54-30; корректорской—2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05315. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 7553.